

DE ONTWIKKELING ONZER KENNIS AANGAANDE DE
FLORA VAN NEDERLAND, UIT DE BRONNEN GESCHETST
EN KRITISCH TOEGELICHT

DOOR

C. A. J. A. OUDEMANS.

HEINRICH KRALITZ EN SIMON PAULLI.

(*Vervolg van Deel III, p. 75*)

De op bladz. 224 en 225 vermelde Catalogi van den Leidschen kruidtuin, met den daarachter gevoegden »Index plantarum indigenarum» van Vorstius, door Kralitz en Paulli uitgegeven, heb ik in geene der mij toegankelijke boekerijen kunnen vinden, weshalve ik over die werkjes ook niet berichten kan. — Waren de latere uitgaven van Vorstius's eigen naamlijsten door mij geraadpleegd kunnen worden, dan zoude die teleurstelling van minder beteekenis geweest zijn; thans moet ik daarover mijn leedwezen betuigen, daar het nu niet is uit te maken of de kennis der om Leiden groeiende wilde planten tusschen de jaren 1633 en 1658 was vooruitgegaan.

HENDRIK MUNTING.

Hendrik Munting, geboren in 1583 en overleden in 1658, werd in 1642 hoogleeraar aan de Hoogeschool te Groningen en met het bestuur over den kruidtuin aldaar belast. In het 4^e jaar na zijne aanstelling, gaf hij, ten bewijze van wat door hem in dat tijdsverloop verricht was, het werkje uit, dat in 1646 onder den titel van »Hortus et Universae Materiae Medicae Gazophylacium" het licht zag.

Het eerste gedeelte van het boekje heeft tot opschrift: „Horti Catalogus"; daarop volgt een »Catalogus Tuliparum"; dan een »Catalogus Caryophyllorum hortensium" en eindelijk een »Universae Materiae Medicae Gazophylacii Catalogus". Den laatsten zouden wij tegenwoordig noemen: eene alphabetische lijst eener aanzienlijke verzameling simplicia, naar de plantendeelen gerangschikt.

Uit de voorrede van het boekje blijkt, dat de auteur in den aan zijne zorgen toevertrouwden hortus niet alleen de zeldzamere gewassen, maar ook de meer algemeene had bijeengebracht: »in Agro heic nostro Omlandico ac Drentico, caeterisque conterminis, passim per patentiores campos, pascua, viridaria, nemora, saltus, stagna, lacus, flumina et loca palustria ac maritima ubertim provenientes." — Eenig teeken echter, waardoor die oorspronkelijk in het wild gevonden planten van de overigen te onderkennen zouden zijn, wordt in den geheelen catalogus niet aangetroffen.

Getrouw aan den tot hiertoe gevolgden weg, wensch ik nu al die soorten, welke, in de door Munting genoemde provinciën, in de vrije natuur zouden kunnen zijn waargenomen, hier bijeen te zoeken, om dan later diegenen aan te wijzen, welke door vroegere schrijvers niet als Nederlandsche indigenen werden te boek gesteld.

Ten einde in het laatste opzicht naar behooren te slagen, heb ik, in de hieronder volgende lijst, slechts die soorten in den kring mijner beschouwingen opgenomen, welke met een

kruisje (†) geteekend zijn, d. w. z. van welke het mij gebleken is dat zij, ook na Munting, in de provinciën Groningen en Drenthe zijn weêrgevonden. Deze kennis werd door mij geput: vooreerst uit de navolgende werken:

H. C. van Hall, *Flora Belgii Septentrionalis*. Amsterdam, 1825.

Initia Florae Groninganae, of proeve van eene naamlijst der planten, welke in de provincie Groningen gevonden worden. Uitgegeven door het Genootschap ter bevordering der Natuurlijke Historie te Groningen. Te Groningen, bij J. Oomkens, Akademie-Drukker. 1825. 8°. Titel; voorberigt, p. III—VI; proeve, enz., p. 1—66; lijst van verbeteringen. ¹⁾

Flora Batava.

Prodromus Florae Batavae.

H. C. van Hall. *Landhuishoudkundige Flora*. Leeuwarden, 1855.

H. C. van Hall. De planten der provincie Groningen (voorkomende in »Bijdragen tot de kennis van den tegenwoordigen staat der provincie Groningen. Uitgegeven door de Commissie voor de statistieke beschrijving der provincie Groningen, I, 1860, p. 355—376. Te Groningen bij de Erven C. M. van Bolhuis Hoitsema. 8°.) ¹⁾

en buitendien uit inlichtingen, mij, met de meeste bereidvaardigheid, verstrekt door de Heeren: P. de Boer, hoogleeraar te Groningen; C. H. van Ankum, apotheker terzelfder stede; Dr. Hesselink, leeraar aan de H. B. S. aldaar, en Kent, gewezen hortulanus der Groningsche Hoogeschool. — Toen nl. in de uit Munting's werkje getrokken lijst van soorten, welke in Nederland in het wild te vinden zijn, al diegenen waren aangeschraapt, welke in de zes boven vermelde werken als tot de Flora van Groningen behoorend staan opgeteekend, bleven er nog 215 soorten over, waarvan het mij voorkwam, dat velen in diezelfde provincie niet vruchteloos gezocht zouden

¹⁾ De titel dezer beide boekjes geef ik hier uitvoerig, omdat daarvan in mijne lijst van werken over de Flora van Nederland (Ned. Kr. Arch. 2e S., II, p. 214—277) geen gewag werd gemaakt.

worden. Daarom stelde ik de lijst dier soorten aan de zooeven genoemde Heeren ter hand, met verzoek mij van voorlichting te dienen, en dat wel met het verrassende gevolg, dat het cijfer van 215 tot 117 werd teruggebracht.

De Heer de Boer putte zijne mededeelingen uit een Herbarium, 974 soorten rijk, verzameld door de Heeren Dr. Stratingh, Dr. Pott, Dr. van Royen, Dr. van Hennekeler, Dr. Kent, Dr. Burgersdijk, Dr. de Gavere, de Beijer, Andries en Kent, en voornamelijk in de provincie Groningen bijeengebracht, en de Heeren Hesselink en Kent uit de kennis, door hen op hunne uitstapjes verkregen. — De groeiplaatsen, door den Heer Kent vermeld, heb ik achter de mij door hem opgegeven planten medegedeeld, omdat daaronder nog al belangrijke vondsten voorkwamen, enkele waarvan wellicht eene nadere bevestiging zouden verdienen.

Het sterretje (*) vóór de namen beteekent dat de planten, daarachter genoemd, in de provincie Groningen gekweekt worden.

Ik heb hier nog bij te voegen, dat *Chenopodium Vulvaria* of *foetidum* en *Rumex sanguineus* in de *Initia Florae Groninganae* wel als Groningsche planten staan opgeteekend, doch dat in het exemplaar van dit werkje, 't welk uit de boekerij van wijlen den Hoogleeraar van Hall in de mijne is overgegaan, deze opgave als foutief staat aangeteekend. Ik heb die planten dus in de hieronder volgende lijst niet met een kruisje geteekend. — *Sambucus Ebulus*, in hetzelfde boekje als Groningsche plant vermeld, doch door van Hall, in zijn mij thans toebehoorend exemplaar, niet als zoodanig erkend, werd wel met een kruisje gemerkt, omdat de *ex-hortulanus* Kent verzekerde, die plant bij ter-Apel gevonden te hebben.

Ten slotte zij gewezen op de beteekenis der volgende verkortingen, door mij achter de plantennamen geplaatst, opdat men zich van de juistheid mijner opgaven zou kunnen vergewissen.

P. G. = De planten der prov. Groningen.

F. B. = Flora Batava.

- F. B. S.* == Flora Belgii Septentrionalis.
Init. == Initia Florae Groninganae.
Prodr. == Prodromus Florae Batavae (De met deze
initialen geteekende planten zijn meest uit
de prov. Drenthe).
L. F. == Landhuishoudkundige Flora.
N. K. A. == Nederl. Kruidk. Archief.
Hb. O. == Herbarium Oudemans.

LIJST VAN PLANTEN, ALS NEDERLANDSCHE
 INDIGENEN BESCHOUWD EN VOORKOMENDE IN MUN-
 TING'S »HORTUS'', AL MEDE DOELENDE OP DE
 FLORA'S VAN GRONINGEN EN DRENTHE.

Hypogynische Dialypetalen.

RANUNCULACEAE.

- Clematis Vitalba L.*, *Clematis s. Viorna vulgi Lob.*
 † * *Thalictrum minus L.*, *Thalictrum minus* *Hisp.* [bij de Punt,
 achter Haren; *Kent*].
 † *Thalictrum flavum L.*, *Thalictrum vulgare majus [P. G.*
p. 13].
 † *Anemone nemorosa L.*, *Ranunculus nemorosus f. carneo*
simplici [P. G. p. 5].
Anemone apennina L., *Ranunculus nemorosus f. coeruleo*
pleno.
 † *Anemone ranunculoides L.*, *Ranunculus nemorosus f. luteo*
simplici [P. G. p. 5 en 6].
Adonis vernalis L., *Elleborus ferulaceus Lob. s. Buphthal-*
mum, en *Buphthalmum vulgare*.

- Adonis aestivalis *L.*, Eranthemum, s. Flos Adonis.
 † Myosurus minimus *L.*, Cauda muris. [*F. B.* I, 27].
 † Batrachium heterophyllum *Wigg.*, Ranunculus sardonius,
 s. Apium palustre [*P. G.* p. 14].
 † Ranunculus Lingua *L.*, Ranunculus flammula major fl. luteo
 Dod. [*Init.* p. 40].
 † Ranunculus Flammula *L.*, Ranunculus aquatilis angustifo-
 lius serratus Lob., en Ranunculus longifolius palustris
 major. [*P. G.* p. 13].
 † Ranunculus polyanthemus *L.*, Ranunculus sylvestris 2. Dod.
 [Stadspolder achter Winschoten; *Kent*].
 † Ranunculus sceleratus *L.*, Ranunculus sylvestris 1. Dod.
 [*P. G.* p. 16].
 † Ranunculus arvensis *L.*, Ranunculus arvensis echinatus f.
 luteo. [*P. G.* p. 17].
 † Ficaria ranunculoides *Mönch.*, Chelidonium minus [*P. G.* p. 10]
 † Caltha palustris *L.*, Caltha palustris [*P. G.* p. 13].
 † * Eranthis hyemalis *Sulzb.*, Aconitum hyemale [Groningen
 en Winschoten; *Kent*].
 † Helleborus viridis *L.*, Elleborus niger spurius alter, s.
 Elleboraster [*F. B.* X, 757].
 Nigella arvensis *L.*, Melanthium sativum, s. Nardus Belg.
 † Aquilegia vulgaris *L.*, Aquilegia vulgaris [*Prod.* p. 12].
 Delphinium Consolida *L.*, Delphinium, s. Consolida regalis
 f. simpliciter coeruleo.
 Aconitum Napellus *L.*, Aconitum lycoctonum coeruleo. s.
 Napellus verus, serotinus.
 Actaea spicata *L.*, Aconitum bacciferum s. Christophoriana.

BERBERIACEAE.

- † Berberis vulgaris *L.*, Oxyacantha s. Spina acida Dod. vulgo
 Berberis [*Prodr.* p. 13].

NYMPHAEACEAE.

- † *Nymphaea alba* L., *Nymphaea major* f. albo [*P. G.* p. 14].
 † *Nuphar. luteum* Sm., *Nymphaea major* f. luteo. [*P. G.* p. 14].

PAPAVERACEAE.

- † *Papaver Rhoeas* L., *Papaver Rhoeas* [*P. G.* p. 18].
Papaver somniferum L., *Papaver sativum*.
 † *Chelidonium majus* L., *Chelidonium majus* [*P. G.* p. 12].
Glaucium flavum Crtz., *Papaver corniculatum* fl. luteo.

FUMARIACEAE.

- † *Corydalis cava* Schw. et Körte, *Fumaria bulbosa* rad: cava.
 [*Prodr.* p. 15].
 † *Corydalis claviculata* P., *Fumaria tenuifolia* annua. [*P. G.* p. 6].
 † *Fumaria officinalis* L., *Fumaria officinarum* annua [*P. G.*
 p. 11].

CRUCIFERAE.

- † * *Cheiranthus Cheiri* L., Keiri. [Hoogzand; *Kent*].
 † *Nasturtium officinale* R. Br., *Nasturtium aquaticum* [*Init.*
 p. 47].
 † *Nasturtium amphibium* R. Br., *Raphanus aquaticus* [*Init.*
 p. 47].
 † *Nasturtium sylvestre* R. Br., *Sinapi Bursae pastoris folio*
 [*Prodr.* p. 17].
 † *Barbarea vulgaris* R. Br., *Barbarea* en *Nasturtium lati-*
folium hyemale [*F. B. S.* p. 828; *P. G.* p. 4].
Turritis glabra L., *Turrita*, seu *Turritis major*.
 † *Cardamine pratensis* L., *Nasturtium minus* en *Cardamine*
s. Flos Cuculi Dod. [*P. G.* p. 18; *Init.* p. 47].
 † *Cardamine amara* L., *Nasturtium pratense* s. *Cardamine*
 [*de Boer*].

- Hesperis matronalis *L.*, Viola matronalis.
- † Sisymbrium officinale *L.*, Erysimum vulgare, s. Irio [*Init.* p. 48].
- † Sisymbrium Sophia *L.*, Sophia chirurgorum. [*Prodr.* p. 21].
- † Sisymbrium Alliaria *Scop.*, Alliaria vulgaris. [*P. G.* p. 6].
- † Erysimum cheiranthoides *L.*, Myagrum Thlaspios facie Lob. [*Prodr.* p. 21].
- * Brassica Rapa *L.*, Radicula rapi radice, rotunda [*L. Fl.* p. 16].
- * Sinapis alba *L.*, Sinapi domesticum sativum [*L. Fl.* p. 18].
- * Raphanus sativus *L.*, Radicula vulg. minor et major nigra.
- † Raphanus Raphanistrum *L.*, Rapistrum vulgare luteum et album [*P. G.* p. 12].
- † Draba verna *L.*, Paronychia Alsine-foia prima Lob. [*P. G.* p. 6].
- † * Cochlearia officinalis *L.*, Cochlearia. [Zoutkamp; *Kent*].
- * Cochlearia Armoracia *L.*, Radicula magna s. Raphanus rusticanus [*Hesselink*].
- † Camelina dentata *P.* Myagrum s. Camelina Dodon. [*F. B.* 579].
- † Teesdalia nudicaulus *R. Br.*, Bursa Pastoris minor. [*Init.* p. 16].
- † * Iberis umbellata *L.*, Thlaspi Creticum umbellatum f. albo, majus et minus [Scharmer en Harkstede; *Kent*].
- Lepidium sativum *L.*, Nasturtium hortense vulg.
- † * Lepidium ruderales *L.*, Iberis cardamantica [Achter Uithuijzen; *Kent*].
- † Capsella Bursa pastoris *Mönch.*, Bursa Pastoris major [*Init.* p. 47].
- † Senebiera Coronopus *Poir.*, Cornu cervi repens s. Coronopus repens. [*Init.* p. 46].

VIOLACEAE.

- † Viola palustris *L.*, Viola palustris [*F. B.* 412, *P. G.* p. 13].
- † Viola odorata *L.*, Viola Martia [*P. G.* p. 6 en 12].

† *Viola sylvatica* Fr., *Viola sylv. inodora* fl. caeruleo [*F. B.* 458; *P. G.* p. 6].

† *Viola tricolor* L., *Viola tricolor*. [*P. G.* p. 12].

RESEDACEAE.

† * *Reseda lutea* L., *Lutum herba* [Euvelgunne, Hoornsche Diep; *Kent*].

DROSERACEAE.

† *Drosera rotundifolia* L., *Ros Solis*, s. *Rorella rotundifol.* [*P. G.* p. 5].

† *Drosera intermedia* Hayne, *Ros Solis* s. *Rorida* fol. oblongo [*P. G.* p. 5].

† *Parnassia palustris* L., *Gramen Parnassi* [*P. G.* p. 14].

PYROLACEAE.

† *Pyrola rotundifolia* L., *Pyrola* [*P. G.* p. 8].

POLYGALACEAE.

† *Polygala vulgaris* L., *Polygala*, s. *Flos. Ambervalis* fl. purpureo [*P. G.* p. 5].

† *Polygala depressa* Wender., *Polygala* fl. coeruleo [*Prodr.* p. 37; *F. B. S.* p. 834].

CARYOPHYLLACEAE.

Dianthus Armeria L., *Caryophyllus minor*, s. *Armerius*.

† * *Saponaria officinalis* L., *Saponaria* [Haren; *Kent*].

Cucubalus bacciferus L., *Alsine repens* Cl. *baccifera* s. *Cacubalum*.

† *Silene inflata* Sm., *Been album* Ges: s. *Polemonium Dodon.* [Eenmaal te Haren gevonden; *Kent*].

- † *Lychnis Flos cuculi* *L.*, *Flos Cuculi* *Gesn.*: s. *Armerius* *sylv.* *Dod.* [*P. G.* p. 18].
- † *Lychnis vespertina* *Sibth.*, *Lychnis sylvestris* f. albo [*Prodr.* p. 41].
- † *Agrostemma Githago* *L.*, *Nigellastrum*, s. *Pseudo-Melanthium* [*Prodr.* p. 41].
- † *Spergula arvensis* *L.*, *Sagina Spergula*, s. *Polygonon Tragi* [*P. G.* p. 5].
- † *Honkenya peploides* *Ehrh.*, *Anthyllis Lentis folio marina*. [*P. G.* p. 20].
- Moehringia trinervia*. *Clairv.*, *Alsine sylvestris major* f. albo [*Prodr.* p. 45].
- † *Stellaria media* *Vill.*, *Alsine sylvestris minor* f. albo [*P. G.* p. 17.]
- † *Stellaria graminea* *L.*, *Gramen leucanthemum* [*F. G.* p. 5].

LINACEAE.

- * *Linum usitatissimum* *L.*, *Linum sativum* [*de Boer*].
- † *Linum catharticum* *L.*, *Linum catharticum* [*F. B.* p. 506].
- † *Radiola linoides* *Gm.*, *Polygonum polysporum*, s. *Millegrana* [*P. G.* p. 5].

MALVACEAE.

- † *Malva Alcea* *L.*, *Alcea vulgaris* [*Harendermolen bij Voorveld; Kent*].
- † *Malva sylvestris* *L.*, *Malva vulgaris major* [*F. G.* p. 11].
- † *Malva vulgaris* *Fr.*, *Malva vulgaris minor* [*Init.* p. 50].
- Althaea officinalis* *L.*, *Althaea vulgaris*, s. *Bis-malva dicta*.

TILIACEAE.

- * *Tilia parvifolia* *Ehrh.*, *Tilia foemina* [*Hesselink*].

HYPERICACEAE.

- † *Hypericum perforatum* *L.*, *Hypericum* [*P. G.* p. 7].

- † *Hypericum quadrangulum* L., *Hypericum non perforatum*,
Ascyrum dictum [P. G. p. 7, vermeld als *H. dubium*].
 † *Helodes palustris* Spach, *Hypericum tomentosum repens*
 [Prodr. p. 53].

ACERACEAE.

- † *Acer Pseudoplatanus* L., *Acer* s. *Platanus* Tragi [Prodr.
 p. 53].
Acer campestre L., *Acer campestre*.

GERANIACEAE.

- † *Geranium phaeum* L., *Geranium fuscum* [Prodr. p. 54].
 † *Geranium pratense* L., *Geranium batrachoides majus* f.
 coeruleo, folio *Aconiti* et *Geranium batrachoides* s. *Gratia*
Dei Germanorum Lob. [Voorveld, achter Haren; Kent].
Geranium sanguineum L., *Geranium batrachoides* fol. *Aco-*
niti alterum.
 † *Geranium dissectum* L.; *Geranium columbinum tenuius*
laciniatum [F. B. p. 504].
Geranium rotundifolium L., *Geranium columbinum* s. *Pes*
colombinus.
 † *Geranium Robertianum* L., *Geranium Robertianum* [P. G.
 p. 6].
Erodium moschatum l' *Hér.*, *Geranium moschatum*.

BALSAMINACEAE.

- † *Impatiens Noli tangere* L., *Impatiens herba Dodon.* s. *Noli*
me tangere [P. G. p. 6].

OXALIACEAE.

- † *Oxalis Acetosella* L., *Oxys trifolia* fl. albo [P. G. p. 5].

- † *Oxalis corniculata* L., *Oxys trifolia* cornicula fl. luteo
[Dorkwerd; Kent].

CELASTRACEAE.

- † *Evonymus europaeus* L., *Evonymus Theophrasti* [P. G. p. 6].

Perigynische Dialypetalen.

RHAMNACEAE.

- † *Rhamnus Frangula* L., *Alnus nigra* [P. G. p. 6].
† *Rhamnus cathartica* L., *Rhamnus catharticus* [P. G. p. 8].

PAPILIONACEAE.

- † *Sarothamnus scoparius* Koch., *Genista vulgaris* [P. G. p. 5].
† *Genista tinctoria* L., *Genista tinctorum* [Prodr. p. 58].
† *Genista anglica* L., *Genistella spinosa* [P. G. p. 5].
† *Ononis spinosa* L., *Ononis spinosa* f. purp. [P. G. p. 19].
† *Anthyllis Vulneraria* L., *Anthyllis leguminosa* fl. luteo
[Achter ter Apel, zeldzaam; Kent].
† *Medicago sativa* L., *Lotus urbana*, s. *Trifol. odoratum*
[F. B. S. p. 841].
† *Medicago Lupulina* L., *Trifolium Lupulinum* [P. G. p. 18].
Medicago minima L., *Medica minima*.
Melilotus officinalis W., *Melilotus vulgaris*.
† *Melilotus alba* Desr., *Melilotus* f. albo [F. B. p. 803].
† *Trifolium pratense* L., *Trifolium pratense* f. rubro [P. G. p. 18].
† *Trifolium arvense* L., *Lagopus* [P. G. p. 6].
† *Trifolium repens* L., *Trifolium pratense* f. albo [P. G. p. 18].
† *Trifolium procumbens* L., *Trifolium agrarium* [P. G. p. 18].
† *Lotus corniculatus* L., *Trifolium corniculatum* minus [P. G.
p. 5].
† *Lotus uliginosus* Schrk., *Trifolium corniculatum* majus [Init.
p. 54].

Tetragonolobus siliquosus Roth., *Lotus tetragonolobus f. rubello*.

Glycyrrhiza glabra L., *Glycyrrhiza*.

Galega officinalis L., *Galega*.

Astragalus glycyphyllos L., *Glycyrrhiza sylv. Gesn: Glaux vulgi latif*.

Ornithopus sativus Brot., *Ornithopodium majus s. Polygala*.

† *Onobrychis sativa Lam.*, *Onobrychis Belgarum [Tolbert, Grootegast, Leek; Kent]*.

†? *Vicia sativa L.*, *Vicia major [Prodr. p. 66]*.

†? *Vicia hirsuta Koch*, *Vicia minima [P. G. p. 17]*.

†? *Vicia tetrasperma Mönch*, *Vicia minor [Prodr. p. 67]*.

Vicia Lens C. G., *Lens sativa*.

* *Pisum sativum L.*, *Ochrys Graecorum*, s. *Ervilia [L. F. p. 62]*.

* *Faba vulgaris Mönch*, *Faba sativa major*.

† *Lathyrus tuberosus L.*, *Lathyrus tuberosus s. Glans terrae [Schildwolde; Kent]*.

Lathyrus latifolius L., *Lathyrus perennis latifol.*

Orobis tuberosus L., *Orobis pannonicus Clusii*.

* *Phaseolus vulgaris Savi*, *Phaseolus vulgaris [L. F. p. 61]*.

AMYGDALACEAE.

† *Prunus spinosa L.*, *Prunus sylvestris [P. G. p. 6]*.

† *Prunus domestica L.*, *Prunus vulgaris [Harendermolen; Kent]*.

† * *Prunus Cerasus L.*, *Cerasus vulg. [Harendermolen; Kent]*.

† *Prunus Padus L.*, *Prunus avium racemosa [P. G. p. 6]*.

ROSACEAE.

† *Spiraea Ulmaria L.*, *Ulmaria s. Regina prati [P. G. p. 16]*.

† *Spiraea Filipendula L.*, *Filipendula*.

† *Geum urbanum L.*, *Caryophyllata vulgaris [F. B. p. 45]*.

† *Rubus Idaeus L.*, *Rubus Idaeus [P. G. p. 6]*.

- † *Rubus fruticosus* L., *Rubus vulgaris* [*P. G.* p. 6].
- † *Fragaria vesca* L., *Fragaria* [*P. G.* p. 6].
- † *Comarum palustre* L., *Pentaphyllum palustre fragiferum* [*P. G.* p. 13].
- † *Potentilla Anserina* L., *Anserina* en *Potentilla* [*Init.* p. 36].
- † *Potentilla reptans* L., *Pentaphyllum repens vulgare fl. luteo* [*Init.* p. 36].
- † *Potentilla Tormentilla Sibth.*, *Tormentilla* [*P. G.* p. 5].
- † *Agrimonia Eupatorium* L., *Agrimonia* en *Eupatorium cannabinum* mas, s. *Avicennae* [*P. G.* p. 4].
- † *Rosa pimpinellifolia DC.*, *Rosa Pimpinelli folio f. simplici.*
- † *Rosa cinnamomea* L., *Rosa cinnamomea*.
- † *Rosa canina* L., *Rosa canina sylvestris* [*P. G.* p. 6].
- † *Rosa rubiginosa* L., *Rosa canina Eglanderia* [Winschoten; *Kent*].

SANGUISORBACEAE.

- † *Alchemilla vulgaris* L., *Alchimilla* s. *Pes leonis* [*Init.* p. 12].
- † *Sanguisorba officinalis* L., *Pimpinella major inodora* [*Prodr.* p. 81].
- † *Poterium Sanguisorba* L., *Pimpinella minor hortensis*, s. *Odorata* [*Prodr.* p. 81].

POMACEAE.

- † *Crataegus Oxyacantha* L., *Oxyacantha* Diosc., s. *Spina acuta* Matth. [*P. G.* p. 6].
- † * *Mespilus germanica* L., *Mespilus vulgaris* [Bellingerwolde; *Kent*].
- † * *Pirus communis* L., *Pirus domestica* [Noordlaren, bij het Hunnebed; *Kent*].

ONAGRACEAE.

- † *Epilobium angustifolium* L., *Lysimachia siliquosa folio Salicis* [*P. G.* p. 6].

- † *Epilobium hirsutum* *L.*, *Lysimachia siliquosa hirsuta* [*Init.* p. 26].
 † *Epilobium montanum* *L.*, *Lysimachia siliquosa sylvestris major* [*Prodr.* p. 33].
 † *Epilobium roseum* *L.*, of *tetragonum* *L.*, *Lysimachia siliquosa sylv. minor* [*F. G.* p. 18].

HALORAGACEAE.

- † *Myriophyllum verticillatum* *L.*, *Millefolium palustre minus* *Cl.* [*P. G.* p. 14].

LYTHRARIACEAE.

- † *Lythrum Salicaria* *L.*, *Lysimachia purpurea* [*Init.* p. 33].

PARONYCHIACEAE.

- † *Herniaria glabra* *L.*, *Polygonum*, dictum *Herniaria* [*Prodr.* p. 90].

SCLERANTHACEAE.

- † *Scleranthus annuus* *L.*, *Knawel* [*Init.* p. 29].

CRASSULACEAE.

- † *Sedum purpurascens* *Koch*, *Telephium vulgare* [*Init.* p. 31, n°. 222].
 Sedum Cepaea *L.*, *Cepaea*.
 † *Sedum album* *L.*, *Sedum minus vermiculatum f. albo* [*P. G.* p. 12].
 † *Sedum acre* *L.*, *Sedum minimum s. Illecebra* et *Sedum causticum* [*P. G.* p. 7].
 † *Sedum reflexum* *L.*, *Sedum minus vermiculatum f. luteo* [*Prodr.* p. 93].

- † *Sempervivum Tectorum* L., Barba Jovis of *Sedum majus* s. Barba Jovis herba [*de Boer*].

RIBESIACEAE.

- † * *Ribes Grossularia* L., Uva crispa [Bij Haren en Helpman; *Kent*].
 † *Ribes nigrum* L., *Ribesium fructu nigro* [*P. G.* p. 6].
 † *Ribes rubrum* L., *Ribesium Anglicum fructu rubro dulci* et fr. albo [*P. G.* p. 6].

SAXIFRAGACEAE.

- Saxifraga tridactylites* L., *Paronychia secunda*.
 † *Saxifraga granulata* L., *Saxifraga alba* [*P. G.* p. 4 en 8].
 † *Chrysosplenium* L., *Saxifraga aurea* [Tusschen Haren en Paterwolde; *Kent*].

UMBELLIFERAE.

- † *Hydrocotyle vulgaris* L., *Cotyledon palustris* [*P. G.* p. 13].
Sanicula europaea L., *Sanicula*, *Diapensia* vulgo.
 † *Eryngium maritimum* L., *Eryngium marinum* Matthiol et *Crocodilium* Diosc. [Aan den zeedijk bij Zoutkamp; *Kent*.
Rottum; *Holkema*].
 * *Petroselinum sativum* Hoffm., *Petroselinum hortense vulgatus* et *Apium officinarum*.
 † *Helosciadium inundatum* Koch, *Millefolium aquaticum* [*F. B.* 527].
Ammi majus L., *Ammi majus*.
 † *Aegopodium Podagraria* L., *Angelica sylvestris minor*, s. *Erratica*, et herba Gerardi [*P. G.* p. 17].
 † *Carum Carvi* L., *Caros* Diosc. f. carvi. [*P. G.* p. 18].
 † *Pimpinella magna* L., *Pimpinella Saxifraga*, s. *Tragoselinum majus* Tab. et *Pimpinella hircina major* [Winsum en Sauward; *Kent*].

- Pimpinella Saxifraga *L.*, Saxifragia hircina minor, s. Daucus selinoides.
- † Berula angustifolia *Koch.*, Sium alterum, Olusatris facie (volgens den text, niet volgens de figuur) [*Init.* p. 21].
- † Sium latifolium *L.*, Sium verum et Sium s. Laver [*Init.* p. 20].
- † Oenanthe fistulosa *L.*, Juncus aquatilis odoratus et Oenanthe aquatica s. Oenanthe quarta Matthioli major [*P. G.* p. 14].
- † Oenanthe Phellandrium *Lam.* Cicutaria palustris s. Phellandrium *Dod.* [*P. G.* p. 14].
- † Aethusa Cynapium *L.*, Petroselinum caninum [*P. G.* p. 17].
- * Foeniculum officinale *L.*, Foeniculum vulgare.
- † Levisticum officinale *Koch.*, Levisticum vulgare *Dod.* [*Prodr.* p. 101].
- † Angelica sylvestris *L.*, Angelica sylvestris, sive Phellandrium Plinii [*F. B.* p. 311].
- Peucedanum officinale *L.*, Meum athamanticum, s. Foeniculum porcinum *Dodon.*
- † Thysselinum palustre *Hoffm.*, Seseli palustre lactescens [*F. B.* p. 503].
- † * Anethum graveolens *L.*, Anethum [Bij Noordlaren; *Kent.* Wordt veel gekweekt].
- † Pastinaca sativa *L.*, Pastinaca sativa latifolia, s. Elaphoboscum sativum et Pastinaca latifolia sylv. s. Elaphoboscum *Matth.* [*P. G.* p. 19].
- † Heracleum Sphondylium *L.*, Acanthus germanica *Fuchsii* s. Sphondylium [*Init.* p. 21].
- Daucus Carota *L.*, Daucus sativus et sylvestris [Hoornsche dijk; *Kent.*].
- † Caulalis daucoides *L.*, Caulalis *Dodon.* [*de Boer.*].
- † Torilis Anthriscus *L.*, Caulalis semine aspero, flosculis subrubentibus [*Init.* p. 20].
- † Torilis nodosa *Guertn.*, Caulalis nodosa echinato semine [*P. G.* p. 19].
- † Scandix Pecten Veneris *L.*, Scandix [*P. G.* p. 17].

Anthriscus Cerefolium Hoffm., *Cerefolium hortense*.

* *Myrrhis odorata Scop.*, *Cerefolium sylvestre [de Boer]*.

† *Conium maculatum L.*, *Cicuta serotina caule maculoso*
Dod. [*P. G.* p. 12].

* *Coriandrum sativum L.*, *Coriandrum [de Boer]*.

ARALIACEAE.

† *Hedera Helix L.*, *Hedera Helix [Init. p. 16]*.

CORNACEAE.

† *Cornus sanguinea L.*, *Cornus foemina [Init. p. 12]*.

* *Cornus mas L.*, *Cornus mas [Hesselink]*.

Perigynische Gamopetalen.

CAPRIFOLIACEAE.

† *Adoxa Moschatellina L.*, *Ranunculus septentrionalis [P. G.*
p. 6].

† *Sambucus Ebulus L.*, *Ebulus et Sambucus aquatica rosea*
[ter Apel; *Kent*].

† *Sambucus nigra L.*, *Sambucus vulgaris [P. G. p. 12]*.
Viburnum Lantana L., *Viburnum*.

† *Lonicera Periclymenum L.*, *Caprifolium German. non per-*
foliatum [P. G. p. 6].

STELLATAE.

Asperula odorata L., *Asperula odorata f. albo*.

Rubia Tinctorum L., *Rubia tinctorum*, s. *Rubia major*.

† *Galium Aparine L.*, *Aparine [P. G. p. 17]*.

† *Galium verum L.*, *Galium luteum [P. F. B. p. 109]*.

† *Galium Mollugo L.*, *Gallium fl. albo et Mollugo vulgaris*
[*P. G. p. 6*].

VALERIANACEAE.

- † *Valeriana officinalis* *L.*, *Valeriana sylv. minor* [*P. G.* p. 16].
 † *Valerianella olitoria* *Poll.*, *Olus album* [*Init.* p. 10].

DIPSACEAE.

- † *Dipsacus sylvestris* *Mill.*, *Carduus fullonum sylvestris* [*Init.* p. 10].
 † *Knautia arvensis* *Coult.*, *Scabiosa major folio dissecto* [*P. G.* p. 7].

SYNANTHEREAE.

- † *Eupatorium cannabinum* *L.*, *Eupatorium aquaticum mas* [*Init.* p. 57].
 † *Tussilago Farfara* *L.*, *Bechium* [*P. G.* p. 17].
 † *Petasites officinalis* *Münch.*, *Petasites* [*F. B.* p. 231].
 † *Aster Tripolium* *L.*, *Tripolium* [*P. G.* p. 20].
 † *Bellis perennis* *L.*, *Bellis arvensis* [*P. G.* p. 18].
 † *Solidago Virga aurea* *L.*, *Virga aurea Officinarum* *latif.* [*Init.* p. 59].
Inula Helenium *L.*, *Enula campana*, s. *Helenium*.
 † *Pulicaria dysenterica* *Gaertn.*, *Conyza vulgaris foetida* [*Init.* p. 59].
 † *Bidens tripartita* *L.*, *Eupatorium aquaticum foemina* [*Init.* p. 57].
 † *Filago germanica* *L.*, *Filago major* [*Prodr.* p. 117].
 † *Gnaphalium uliginosum* *L.*, *Filago minor* [*Init.* p. 58].
Gnaphalium luteo-album *L.*, *Gnaphalium vulgare*.
 † *Gnaphalium dioicum* *L.*, *Pilosella minor* [*P. G.* p. 5].
 † *Artemisia Absinthium* *L.*, *Absinthium vulgare*, s. *rusticum* [*P. G.* p. 11].
 † *Artemisia vulgaris* *L.*, *Artemisia vulgaris* [*P. G.* p. 6].
 † *Artemisia maritima* *L.*, *Absinthium tenuifolium marinum* s. *Seriphium* [*P. G.* p. 19].

- † *Tanacetum vulgare* L., *Tanacetum vulgare* [P. G. p. 6].
- † *Achillea Ptarmica* L., *Ptarmica vulgaris* [Init. p. 61].
- † *Achillea Millefolium* L., *Millefolium majus* [P. G. p. 11].
- † *Anthemis Cotula* L., *Chamaemelum sylv: Cotula foetida dictum* [Init. p. 61].
- † *Matricaria Chamomilla* L., *Chamaemelum vulgare* [P. G. p. 12].
- † *Chrysanthemum Parthenium* P., *Artemisia tenuifolia* et *Matricaria fl. simpl.* [P. B. p. 787].
- † *Chrysanthemum inodorum* L., *Bupthalmum fol. millefolii* et *Chamaemelum sylv: Cotula non foetida* [P. G. p. 17].
- † *Chrysanthemum Segetum* L., *Bellis major lutea* et *Chrysanthemum vulg: segetum foliis integris* [P. G. p. 12].
- † *Cineraria palustris* L., *Conyza major folio Helenii* [Bij Sauwerd, in slooten; Kent].
- † *Senecio vulgaris* L., *Senecio vulgaris minor* [Init. p. 59].
- † *Senecio sylvaticus* L., *Senecio vulgaris major* [P. G. p. 13].
- † *Senecio Jacobaea* L., *Jacobaea vulgaris* [Init. p. 59].
- Senecio sarracenicus* L., *Solidago sarracenicus* Dod.
- † *Cirsium arvense* L., *Carduus vulgarissimus viarum s. Onopyxos Guilandino* [P. G. p. 17].
- † *Silybum marianum Gärtn.*, *Carduus lacteus, sive Mariae major* [Eene enkele maal te Onderdendam; Kent].
- † *Carduus crispus* L., *Carduus spinosissimus vulgaris, s. Polyantha Theophrast.* [Init. p. 57].
- † *Carduus nutans* L., *Carduus tomentosus s. Erio-cephalus* [Init. p. 56].
- † *Onopordon Acanthium* L., *Acanthium s. Onopordon Athenaei Anguil. et Carduus Onopordon* [Eppenhuisen; Kent].
- † *Lappa major Gaertn.*, *Lappa major* [Init. p. 56].
- † *Carlina vulgaris* L., *Carlina* [bij Groningen; Kent].
- † *Centaurea nigra* L., *Jacea vulgaris* [P. G. p. 7].
- † *Centaurea Cyanus* L., *Cyanus segetum vulgaris* [P. G. p. 12].
- † *Centaurea Calcitrapa* L., *Carduus stellatus, s. Calcitrapa f. purp.* [de Boer].
- † *Lapsana communis* L., *Lapsana Dodon.* [Init. p. 56].

† *Leontodon autumnalis* L., *Hieracium praemorsa radice* Lob. minus [P. G. p. 7].

Helminthia echioides Gaertn., *Buglossum Echioides*.

† *Tragopogon porrifolius* L., *Tragopogon* f. purp. [N. K. A. 1^e S., IV, p. 170].

† *Tragopogon pratensis* L., *Tragopogon* f. luteo [Prodr. p. 133].
Scorzonera hispanica L., *Scorzonera*, s. *Viperaria latif.*

† *Taraxacum officinale* Wigg., *Hieracium usuale*, s. *Taraxacum* [P. G. p. 10].

* *Lactuca sativa* L., *Lactuca vulgaris sativa*.

Lactuca Scariola L., *Lactuca sylvestris costa spinosa*.

† *Sonchus oleraceus* L., *Sonchus laevis vulgaris* [Init. p. 55].

† *Sonchus asper* Vill., *Sonchus aspera vulgi* [F. B. p. 543].

† *Sonchus arvensis* L., *Sonchus aspera vulgaris* [P. G. p. 17].

† *Crepis biennis* L., *Hieracium Chondrillae facie* Lob. [Veen-
dam, Bareveld (Stadskanaal); Kent].

† *Hieracium Pilosella* L., *Pilosella major* [P. G. p. 5].

† *Hieracium umbellatum* L., *Hieracium majus* [P. G. p. 6].

AMBROSIAEAE.

Xanthium strumarium L., *Lappa minor* s. *Xanthium*.

CAMPANULACEAE.

Phyteuma spicatum L., *Rapunculus spicatus*, s. *Rapunculus alopecuroides montanus fl. atropurp. spicato*,

Campanula Trachelium L., *Trachelium foliis Urticae* s. *Cervicaria major*.

† *Campanula Rapunculus* L., *Campanula lactescens minor* s. *Rapunculus*, et *Rapunculus esculentus* [Harendermolen; Kent].

† *Campanula persicifolia* L., *Campanula lactescens minor persicifolia* [N. K. A. 1^e S., IV, p. 170].

Campanula glomerata L., *Trachelium pulchrum minus* Dodon.
Specularia Speculum DC., *Viola pentagona*, s. *Speculum Veneris*.

VACCINIACEAE.

- † *Vaccinium Myrtillus* L., *Myrtillus* Matth. fructu nigricante, et *Vaccinia nigra* [P. G. p. 6].
 † *Vaccinium Vitis idaea* L., *Myrtillus exiguus* Tragi, s. *Vaccaria rubra* Dodon., et *Vaccinia rubra* [P. G. p. 6].

Hypogynische Gamopetalen.

ERICACEAE.

- † *Calluna vulgaris* Salisb., *Erica scoparia*, s. *Erica* 1 Tab. [P. G. p. 5].

AQUIFOLIACEAE.

- † *Ilex Aquifolium* L., *Aquifolium* et *Ilex* [P. G. p. 6].

OLEACEAE.

- † *Ligustrum vulgare* L., *Ligustrum* f. albo et *Phylliraea* [F. B. p. 821].
 † *Fraxinus excelsior* L., *Fraxinus* [Init. p. 65].

ASCLEPIACEAE.

- Cynanchum Vincetoxicum* R. Br., *Asclepias* fl. albo.

GENTIANACEAE.

- † *Menyanthes trifoliata* L., *Trifolium aquaticum* [P. G. p. 13].
 † *Limnanthemum nymphoides* Lk., *Nymphaea minor lutea* [F. B. p. 331].
Gentiana Cruciata L., *Gentiana cruciata*.
 † *Erythraea Centaurium* P., *Centaurium minus purp.* [P. G. p. 12].

CONVOLVULACEAE.

- † *Convolvulus Sepium* L., *Convolvulus major albus* [*Init.* p. 14].
- † *Convolvulus arvensis* L., *Convolvulus minor purpureus* [*Init.* p. 14].
- † *Convolvulus Soldanella* L.; *Soldanella* [Achter Helpman; *Kent*].
- † *Cuscuta Epithymum*, *Cassutha* [*P. G.* p. 5].

ASPERIFOLIACEAE.

- Asperugo procumbens* L., *Alysson Echioides* Germ. Lob.
- Cynoglossum officinale* L., *Cynoglossum vulgare*.
- Omphalodes verna* *Mönch.*, *Borrago semper-virens*.
- † *Borago officinalis* L., *Borrago* [*de Boer*].
- † *Anchusa officinalis* L., *Buglossum et Echium Alcibiadeum* [*Prodr.* p. 154].
- † *Lycopsis arvensis* L., *Cynoglossum minus* [*P. G.* p. 7].
- † *Symphytum officinale* L., *Symphytum majus* [*P. G.* p. 11].
- † *Echium vulgare* L., *Buglossum sylvestre* s. *Echium*, et *Echium vulgare* fl. *coeruleo* [*Prodr.* p. 155].
- Pulmonaria officinalis* L., *Symphytum maculosum*.
- Lithospermum officinale* L., *Lithospermum hortense* s. *Milium Solis*.
- † *Myosotis palustris* *With.*, *Echium scorpioides majus* [*Init.* p. 13, n°. 231].
- † *Myosotis intermedia* *Lk.*, *Echium scorpioides minus fol. hirsuto* [*Init.* p. 13, n°. 233].

SOLANACEAE.

- † *Solanum Dulcamara* L., *Dulcamara* s. *Solanum lignosum* et *Solanum officinarum* [*P. G.* p. 11].
- * *Solanum tuberosum* L., *Solanum tuberosum esculentum*, s. *Papas Peruanorum*.

- † *Atropa Belladonna* *L.*, *Solanum lethale* s. *Bella Donna*
Italarum [*Prodr.* p. 163].
Physalis Alkekengi *L.*, *Solanum vesicarium*.
 † *Hyoscyamus niger* *L.*, *Hyoscyamus niger* [*P. G.* p. 18].
 † *Datura Stramonium* *L.*, *Datura fructu oblongo*, fl. albo
 [*P. G.* p. 18].

VERBASCACEAE.

- † *Verbascum thapsiforme* *Schrad.*, *Verbascum maximum album*
foemina fl. albo [*F. B.* p. 182].
 † *Verbascum Schraderi* *Meyer*, *Verbascum album mas* [*P. G.*
 p. 7].
 ? *Verbascum Blattaria* *L.*, *Verbascum nigrum* f. albo et
Blattaria f. albo.
 † *Verbascum nigrum* *L.*, *Blattaria* f. luteo et *Verbascum*
ramosum f. luteo [*Prodr.* p. 166].
 † *Scrophularia nodosa* *L.*, *Scrophularia vulg: rad: nodosa*
 [*Init.* p. 45].
 † *Scrophularia Ehrharti* *Steud.*, *Scrophularia* s. *Betonica* aquat.
 [*Prodr.* p. 168].

ANTIRRHINACEAE.

- † *Gratiola officinalis* *L.*, *Gratiola* [*de Boer*].
 † *Digitalis purpurea* *L.*, *Digitalis major* fl. purpureo [*Init.* p. 45].
Antirrhinum majus *L.*, *Antirrhinum latif. majus*.
Antirrhinum Orontium *L.*, *Antirrhinum medium*.
 † *Linaria Cymbalaria* *Mill.*, *Cymbalaria Italarum* [*P. G.* p. 7].
Linaria Elatine *Mill.*, *Elatine sagittataefol: s. altera* *Lob.*
Linaria spuria *Mill.*, *Elatine sobrotundifol: s. Veronica* *foem.*
Fuchsii.
Linaria minor *Desf.*, *Antirrhinum minimum*.
Linaria vulgaris *Mill.*, *Linaria* f. luteo [*Init.* p. 45].
 † *Veronica Beccabunga* *L.*, *Anagallis aquatica latifol: Becca-*
bunga dicta [*Init.* p. 8].

- † *Veronica Chamaedrys* *L.*, *Teucrium pratense* [*Init.* p. 9].
- † *Veronica officinalis* *L.*, *Veronica mas repens* [*P. G.* p. 6].
Veronica longifolia *L.*, *Lysimachia spicata* *coerulea*.
- † *Veronica serpyllifolia* *L.*, *Veronica minor serpylli-folia* [*Init.* p. 9].
Veronica triphyllos *L.*, *Alsine laciniata* *f. coeruleo*.
- † *Veronica agrestis* *L.*, *Alsine chamaedryos folio* [*Init.* p. 9].
- † *Veronica hederæfolia* *L.*, *Alsine hederulæ folio* [*Init.* p. 9].

OROBANCHACEÆ.

Orobanche Rapum Thuill., *Limodorum*.

RHINANTHACEÆ.

- † *Melampyrum arvense* *L.*, *Melampyrum*, *s. Triticum vaccinum f. purp.* [*de Boer*].
- † *Melampyrum pratense* *L.*, *Melampyrum*, *s. Triticum vaccinum f. luteo* [*P. G.* p. 6].
- † *Pedicularis sylvatica* *L.*, *Fistularia* *Dod. s. Pedicularis pratensis purpurea* [*P. G.* p. 5].
- † *Rhinanthus major Ehrh.*, *Crista Galli* [*P. G.* p. 16].
- † *Euphrasia officinalis* *L.*, *Euphrasia vera*, *s. officinarum* [*P. G.* p. 5].
- † *Euphrasia Odontites* *L.*, *Euphrasia altera*.

LABIATÆ.

- † *Mentha sylvestris* *L.*, *Menthastrum* [*Bij Adorp aan 't Reitdiep; Kent*].
- † *Mentha aquatica* *L.*, *Mentha aquatica*, *s. Sisymbrium* *Dodon.* [*P. G.* p. 16].
- † *Mentha arvensis* *L.*, *Nepeta agrestis* *Tragi* [*P. G.* p. 16].
Pulegium vulgare *Mill.*, *Pulegium vulgare*.
- † *Lycopus europæus* *L.*, *Marrubium aquaticum* [*Init.* p. 9].
Salvia pratensis *L.*, *Horminium sylv. f. purp.*

- † *Origanum vulgare* L., *Origanum vulgare* f. *rubicundo* [*de Boer*].
- † *Thymus Serpyllum* L., *Serpyllum* [*P. G.* p. 5].
Calamintha officinalis Münch., *Calamintha vulgaris rotundi-fol.*
Clinopodium vulgare L., *Clinopodium majus*.
Hyssopus officinalis L., *Hyssopus vulgaris*.
Nepeta Cataria L., *Mentha cataria*, s. *Nepeta*.
- † *Glechoma hederacea* L., *Hedera terrestris* [*P. G.* p. 6].
- † *Lamium amplexicaule* L., *Morsus gallinae perfoliatus* [*Prodr.* p. 195].
- † *Lamium purpureum* L., *Lamium foetidum* f. *purpureo* et *Urtica iners purpurea* [*Init.* p. 42].
- † *Lamium maculatum* L., *Lamium sylvestre* f. *rubro* [*de Boer*].
- † *Lamium album* L., *Lamium sylvestre* f. *albo* et *Urtica iners alba* [*Init.* p. 42].
- † *Galeopsis Tetrahit* L., *Lamium Pannon.* f. *rubro* [*Init.* p. 43].
- † *Marrubium vulgare* L., *Marrubium album vulgare* [*de Boer*].
- † *Ballota foetida* Lam., *Marrubium nigrum* s. *Ballota* [*Init.* p. 43].
- † *Leonurus Cardiaca* L., *Cardiaca* [*Prodr.* p. 203].
- † *Scutellaria galericulata* L., *Lysimachia galericulata* [*Init.* p. 43].
- † *Brunella vulgaris* L., *Brounsel* et *Brunella vulg.* f. *purp.* [*Init.* p. 43].
- † *Ajuga reptans* L., *Bugla* [*Init.* p. 42].
Teucrium Scorodonia L., *Salvia agrestis*, s. *Salvia bosci*.
Teucrium Scordium L., *Scordium*.
Teucrium Chamaedrys L., *Chamaedrys officinarum*.
Teucrium Botrys L., *Chamaedrys laciniata*.

VERBENACEAE.

Verbena officinalis L., *Verbena surrecta vulgaris*.

PRIMULACEAE.

- † *Lysimachia thyrsiflora* L., *Lysimachia altera lutea*, s. *Salicaria* [*F. B.* p. 431].

- † *Lysimachia vulgaris* *L.*, *Lysimachia lutea* [*P. G.* p. 13].
 † *Lysimachia Nummularia* *L.*, *Nummularia* [*Init.* p. 14].
 † *Anagallis arvensis* *L.*, *Anagallis mas* [*Init.* p. 14, n°. 257].
Anagallis coerulea *Schreb.*, *Anagallis foemina*.
Primula acaulis *Jacq.*, *Primula veris* s. *Herba paralysis et*
Betonica minor.
 † *Hottonia palustris* *L.*, *Millefolium aquatile foeniculaceum*
 [*P. G.* p. 14].
 † *Samolus Valerandi* *L.*, *Anagallis aquatica tertia* *Lob.* [*Prodr.*
 p. 211].
 † *Glaux maritima* *L.*, *Glaux exigua maritima* *Lob.* [*P. G.*
 p. 19].

GLOBULARIACEAE.

Globularia vulgaris *L.*, *Globularia Monspeliensium* s. *Bellis*
coerulea.

PLUMBAGINACEAE.

- † *Armeria elongata* *Hoffm.* } *Gramen marinum majus et mi-*
 † *Armeria maritima* *W.* } nus [*Init.* p. 22].
Statice Limonium *L.*, *Leimonium majus*.

PLANTAGINACEAE.

- † *Plantago major* *L.*, *Plantago vulgaris* s. *Plantago latifolia*
sinuata [*P. G.* p. 18].
Plantago media *L.*, *Plantago latifolia media*.
 † *Plantago lanceolata* *L.*, *Plantago quinquenervia* *Lob.* [*P. G.*
 p. 18].
 † *Plantago maritima* *L.*, *Plantago marina* *Lob.* s. *Coronopus*
maritima major [*P. G.* p. 19].
 † *Plantago Coronopus* *L.*, *Cornu cervi vulgatus* [*Init.* p. 12].

Apetalae.

AMARANTACEAE.

Amarantus Blitum L., *Blitum minus vulgare surrectum*.
Amarantus sylvestris Desf., *Blitum majus album*.

CHENOPODIACEAE.

- † *Salicornia herbacea L.*, *Kali geniculatum [P. G. p. 29]*.
Chenopodium Vulvaria L., *Atriplex foetida*, s. *pusilla*, *olida*.
Chenopodium bonus Henricus L., *Bonus Henricus*.
 † *Chenopodium rubrum L.*, *Atriplex sylvestris latifolia* s.
Pes Anserinus, et *Blitum majus rubrum [P. B. p. 222]*.
 † *Chenopodium glaucum L.*, *Blitum minus vulgare repens*
[Prodr. p. 223].
Blitum capitatum L., *Atriplex baccifera sylvestris*.
Halimus portulacoides Wallr., *Halimus Portulacæ folio*.
Atriplex hortensis L., *Atriplex sativa*.

POLYGONACEAE.

- † *Rumex Hydrolapathum L.*, *Lapathum aquaticum folio cubi-*
tali [P. G. p. 14].
Rumex pratensis M. K., *Lapathum acutum*.
 † *Rumex obtusifolius L.*, *Lapathum folio minus acuto [P. G.*
p. 19].
Rumex sanguineum L., *Lapathum sanguineum*.
Rumex scutatus L., *Acetosa Romana rotundifolia*.
 † *Rumex Acetosa L.*, *Acetosa arvensis lanceolata [P. G. p. 18]*.
 † *Rumex Acetosella L.*, *Acetosa minima [P. G. p. 12]*.
 † *Polygonum amphibium L.*, *Potamogeton virens spicatum*
[P. G. p. 13].
 † *Polygonum nodosum P. en Pol.* *Persicaria L.*, *Persicaria*
maculata et non maculata [Init. p. 28].
 † *Polygonum Hydropiper L.*, *Persicaria mordax [P. G. p. 13]*.

- † *Polygonum aviculare* *L.*, *Polygonum vulgare* mas s. *cer-
tinodia* [*P. G.* p. 18].
- † *Polygonum Convolvulus* *L.*, *Convolvulus niger* *Dodon.* [*P. G.*
p. 12].
- † *Polygonum Fagopyrum* *L.*, *Fagotriticum* s. *Fagopyrum* *Do-
donei*, et *Frumentum Sarracenicum* [*Prodr.* p. 237].

ELAEAGNACEAE.

- † *Hippophaë rhamnoides* *L.*, *Rhamnus secundus* *Dod.* s. *Ole-
aster germanicus* *Cordi* [*de Boer*].

ARISTOLOCHACEAE.

Asarum europaeum *L.*, *Asarum*.

EUPHORBACEAE.

- * *Buxus sempervirens* *L.*, *Buxus humilis* [*Hesselink*].
- † *Euphorbia Helioscopia* *L.*, *Tithymalus Helioscopius* [*Init.*
p. 33].
- † *Euphorbia palustris* *L.*, *Esula major* [*Init.* p. 34].
- Euphorbia Esula* *L.*, *Esula minor*.
- † *Euphorbia Peplus* *L.*, *Esula rotundifolia* s. *Peplus* [*P. G.*
p. 17].
- † *Euphorbia exigua* *L.*, *Esula minima* *Tragi* [*de Boer*].
- † * *Euphorbia Lathyris* *L.*, *Cataputia minor.* s. *Lathyris* [*Zuid-
horn*; *Kent*].
- † *Mercurialis annua* *L.*, *Mercurialis mas et foemina* [*de Boer*].

CALLITRICHACEAE.

- † *Callitriche vernalis* *Kütz.*, *Stellaria aquatica* [*P. G.* p. 14].

CERATOPHYLLACEAE.

- † *Ceratophyllum*, *Millefolium lacustre cornutum* [*P.*
G. p. 14].

URTICACEAE.

- † *Urtica urens* L., *Urtica urens minor* [P. G. p. 17].
- † *Urtica dioica* L., *Urtica urens major* [P. G. p. 18].
- † *Parietaria officinalis* L., *Parietaria major* [de Boer].
- Parietaria ramiflora* Mönch., *Parietaria minor*.
- * *Cannabis sativa* L., *Cannabis sativa mas et foemina* [Hesselink].
- † *Humulus Lupulus* L., *Lupulus* [P. G. p. 6].
- † * *Ulmus campestris* L., *Ulmus* [Init. p. 17].
- † * *Ulmus major* Sm., *Ulmus altera latifolia* [Achter Haren; Kent].

JUGLANDACEAE.

- * *Juglans regia* L., *Nux juglans* [Hesselink].

CUPULIFERAE.

- † * *Fagus sylvatica* L., *Fagus* [Init. p. 65].
- † *Castanea vulgaris* Lam., *Castanea* [Prodr. p. 244].
- † *Quercus Robur* L., *Quercus* [P. G. p. 13].
- † *Corylus Avellana* L., *Corylus sativa* [P. G. p. 6].
- * *Carpinus Betulus* L., *Betulus* [Hesselink].

SALICACEAE.

- † *Salix viminalis* L., *Salix aquatica angustifolia* [Init. p. 65].
- † *Salix Caprea* L., *Salix caprea rotundifolia* Tab. [P. G. p. 8].
- † *Salix repens* L., *Salix pumila repens* [P. G. p. 5].
- † * *Populus alba* L., *Populus alba* [bij Harendermolen, op de heide; Kent].
- † *Populus tremula* L., *Populus lybica* [P. G. p. 6].
- Populus nigra* L., *Populus nigra*.

BETULACEAE.

- † *Betula alba* L., *Betula* [P. G. p. 6].

† *Alnus glutinosa* *Gaertn.*, *Alnus vulgaris* [*P. G.* p. 6].

MYRICACEAE.

† *Myrica Gale* *L.*, *Myrtus Hollandica*, s. *Gagel* [*P. G.* p. 5].

PLATANACEAE.

* *Platanus orientalis* *L.*, *Platanus* [*Hesselink*].

Gymnospermae.

CONIFERAE.

* *Taxus baccata* *L.*, *Taxus* [*Hesselink*].

† *Juniperus communis* *L.*, *Juniperus minor vulgaris* [*P. G.* p. 5].

* *Pinus Abies* *L.*, *Abies* [*Hesselink*].

Monocotyleae.

ALISMACEAE.

† *Alisma Plantago* *L.*, *Plantago aquatica latifolia* [*P. G.* p. 14].

† *Alisma ranunculoides* *L.*, *Plantago aquatica angustifolia* [*Prodr.* p. 253].

† *Sagittaria sagittaeifolia* *L.*, *Sagittalis* [*Init.* p. 64].

BUTOMACEAE.

† *Butomus umbellatus* *L.*, *Gladiolus aquatilis*, s. *Juncus floridus vulg.* [*Init.* p. 28].

COLCHICACEAE.

* *Colchicum officinale* *L.*, *Colchicum Autumnale* [*Hesselink*].

LILIACEAE.

- † *Fritillaria Meleagris* *L.*, *Colchicum fritillarium*, vel reticulatum et *Fritillaria reticulata* [*Prodr.* p. 272].
- † *Ornithogalum umbellatum* *L.*, *Ornithogalum umbellatum* f. albo amplo [*Init.* p. 23].
- † *Gagea lutea* *Schult.*, *Bulbus sylvestris* s. *Ornithogalum luteum* [*N. K. A.* 1° S., IV, p. 171].
- Scilla bifolia* *L.*, *Hyacinthus stellatus* *Byzantinus* *præcoccissimus*.
- † *Allium ursinum* *L.*, *Allium ursinum latifol.* [*P. G.* p. 8].
- † *Allium vineale* *L.*, *Allium sylvestre tenuifolium* [*P. G.* p. 19].
- Allium Scorodoprasum* *L.*, *Allio-porrum* s. *Scorodoprasum* *Cl.*
- † *Endymion non scriptus* *Gcke.*, *Hyacinthus anglicus* [*Prodr.* p. 275].
- † *Muscari botryoides* *Mill.*, *Hyacinthus botryoides* [*Prodr.* p. 276].
- † *Narthecium ossifragum* *Huds.*, *Asphodeles palustris* [*P. G.* p. 5].

ASPARAGACEAE.

- * *Asparagus officinalis* *L.*, *Asparagus altilis* [*Hesselink*].
- Paris quadrifolia* *L.*, *Herba Paris*.
- † *Polygonatum officinale* *All.*, *Polygonatum vulg. latif. et* *Sigillum Salomonis* [*Init.* p. 23].
- † *Polygonatum multiflorum* *All.*, *Polygonatum vulg. angustif.* [*P. G.* p. 6].
- † *Convallaria majalis* *L.*, *Lilium convallium* [*Prodr.* p. 271].
- † *Majanthemum bifolium* *DC.*, *Unifolium* *Dod.* s. *Monophyllum* [*Init.* p. 23].

IRIACEAE.

- † *Crocus vernus* *L.*, *Crocus vernus* [*P. G.* p. 4].

- † *Iris Pseudacorus* *L.*, *Iris* latif: palustris f. luteo [*P. G.* p. 14].

AMARYLLIACEAE.

- Narcissus Pseudonarcissus* *L.*, *Narcissus* spurius s. *Pseudonarcissus*.
Leucojum aestivum *L.*, *Leucojum* bulbosum hexaphyllum majus polyanthemum.
 † *Galanthus nivalis* *L.*, *Leucojum* bulbosum triphyllum [*de Boer*].

ORCHIACEAE.

- † *Orchis maculata* *L.*, *Orchis* palmata fl. albo [*P. G.* p. 5].
 † *Orchis latifolia* *L.*, *Orchis* palmata fl. purpureo et fol. maculoso [*F. B.* p. 76].
 † *Platanthera bifolia* *Rich.*, *Orchis* Serapias [*N. K. A.* 1^e S., V, p. 195].
 † *Epipactis latifolia* *All.*, *Polygonatum* latif. *Ellebori* albi foliis [*de Boer*].
 † *Listera ovata* *R. Br.*, *Bifolium* s. *Ophrys* [*Init.* p. 62, n°. 992].

HYDROCHARIACEAE.

- † *Hydrocharis Morsus ranae* *L.*, *Morsus ranae* [*P. G.* p. 14].
 † *Stratiotes aloides* *L.*, *Militaris aizoides*, vel *Stratiotes potamios* *Dodon.* [*P. G.* p. 14].

JUNCAGINACEAE.

- † *Triglochin palustre* *L.*, *Gramen juncum* spicatum [*Init.* p. 25].

POTAMACEAE.

- † *Potamogeton rufescens* *Schrad.*, *Tribulus aquaticus* minor *Cl.* et *Lactuca ranarum* [*Hoornsche Diep*; *Kent*].

- † *Potamogeton lucens* L., *Potamogeton majus* [Init. p. 12].
 † *Potamogeton perfoliata* L., *Potamogeton minus* [Init. p. 12].

LEMNACEAE.

- † *Lemna trisulca* L., *Lenticula aquatica* s. *Hederula aquatica* Lob. [P. G. p. 14].
 † *Lemna minor* L., *Lenticula palustris vulgaris* [P. G. p. 14].

ARACEAE.

- † *Arum maculatum* L., *Arum vulgare* et *Arum maculis nigris* [P. G. p. 14].
Arum italicum Mill., *Arum venulis albis*.
 † *Calla palustris* L., *Dracontium aquaticum* [Prodr. p. 263 en N. K. A. 1^e S., V, p. 195].
 † *Acorus Calamus* L., *Calamus aromaticus* vulgo [P. G. p. 14].

TYPHACEAE.

- † *Typha angustifolia* L., *Typha* [P. G. p. 14].
 † *Sparganium ramosum* Huds., *Butonium*, s. *Sparganium primum* [P. G. p. 14].
 † *Sparganium simplex* Huds., *Butonium secundum* [P. G. p. 14].

JUNCACEAE.

- Juncus glaucus* Ehrh., *Juncus acutus*.
 † *Juncus bufonius* L., *Gramen Holosteum Matthioli* [P. G. p. 13].

CYPERACEAE.

- † *Scirpus pauciflorus* Lightf., *Gramen minus duriusculum* [Zeldzaam achter Haren; Kent].

- † *Scirpus lacustris* *L.*, *Juncus aquaticus maximus*, s. *Holoscchoenus* *Theophrasti* [*P. G.* p. 14].
- † *Eriophorum polystachyum* *L.*, *Gramen bombycinum* [*P. G.* p. 13].
- † *Carex disticha* *Huds.*, *C. muricata* *L.*, *C. vulpina* *L.*, *Carex Cyperinum majus et minus* [*Hb. O.*].

GRAMINEAE.

- † *Phalaris canariensis* *L.*, *Phalaris canariensis semine albo* [*L. F.* p. 247].
- † *Alopecurus pratensis* *L.*, *Gramen pratense* [*P. G.* p. 18].
- † *Phleum pratense* *L.*, *Gramen alopecurum* [*P. G.* p. 18].
Agrostis vulgaris *With.*, *Gramen caninum*.
- † *Apera Spica venti* *P. B.*, *Gramen paniculatum* [*P. G.* p. 12].
- † *Ammophila arenaria* *Lk.*, *Spartum* [*P. G.* p. 20].
- † *Milium effusum* *L.*, *Gramen miliaceum* [*Prodr.* p. 308].
- † *Phragmites communis* *Trin.*, *Arundo Phragmites* [*P. G.* p. 14].
- † *Holcus lanatus* *L.*, *Gramen Sorghinum* [*L. F.* p. 263].
- † *Briza media* *L.*, *Gramen tremulum* [*Achter 't Sterrebosch; Kent*].
- † *Glyceria fluitans* *R. Br.*, *Gramen aquis innatans* [*P. G.* p. 13].
- † *Festuca gigantea* *Vill.*, *Gramen sylvaticum* [*Prodr.* p. 321].
- * *Triticum vulgare* *Vill.*, *Triticum vulgare* [*de Boer*].
- * *Triticum Spelta* *L.*, *Hordeum nudum* [*de Boer*].
- † *Elymus arenarius* *L.*, *Spartum majus* [*Aan den benedendijk van den Dollard bij Woldendorp, Kent, en op Rottum, Holkema*].
- † *Hordeum murinum* *L.*, *Hordeum spurium spontaneum* [*de Boer*].
- † *Lolium perenne* *L.*, *Phoenix herba*, s. *Hordeum murinum* [*P. G.* p. 18].
- † *Lolium temulentum* *L.*, *Lolium* [*Groningen en Leek; Kent*].
- † *Nardus stricta* *L.*, *Spartum minus* [*P. G.* p. 5].

Cryptogamae.

EQUISETACEAE.

- † *Equisetum arvense* L., *Equisetum alterum* Matth. et Hip-
puris minor [*P. G.* p. 7].
† *Equisetum limosum* L., *Equisetum palustre brevioribus*
foliis, s. *Polygonum foemina* Matthiol. [*P. G.* p. 14].

OPHIOGLOSSACEAE.

Ophioglossum vulgatum L., *Ophioglossum*.

FILICES.

- † *Osmunda regalis* L., *Filix latifolia palustris*, s. *Osmunda*
[*P. G.* p. 8].
† *Polypodium vulgare* L., *Filix querna*, s. *arborea*; *Polypo-*
dium majus et minus [*P. G.* p. 6].
† *Polystichum Filix mas* Roth, *Filix mas* [*P. G.* p. 6].
Asplenium Trichomanes L., *Trichomanes*.
† *Asplenium Ruta muraria* L., *Ruta muraria* [*P. G.* p. 7].
Asplenium Adiantum nigrum L., *Adiantum nigrum*.
Scolopendrium officinarum Sw., *Phyllitis*, s. *Lingua cervina*.
† *Blechnum Spicant* Roth, *Lonchitis aspera* [*P. G.* p. 6].
† *Pteris aquilina* L., *Filix foemina* [*L. F.* p. 276].

HEPATICAE.

- † *Marchantia polymorpha* L., *Leichen*, s. *Hepatica* [*de Boer*].

LICHENES.

Sticta Pulmonaria L. (vel potius *Peltigerae* sp.), *Pulmonaria*
Muscus.

Bovista nigrescens P., of *Lycoperdon caelatum* Fr., *Lupi crepitus*.

Phallus impudicus L., *Phallus Hadr. Junii*, s. *Fungus foetidus*.

ALGAE.

† *Fucus vesiculosus* L., *Quercus marina* [de Boer].

Uit eene vergelijking der hier gegeven plantenlijst met die van vroegere schrijvers, ook in verband met de verbeteringen en opmerkingen, te vinden op p. 3, 4, 14, 29 en 70—75 van Deel III van dit Archief, blijkt, dat Munting de hieronder volgende Nederlandsche indigenen het eerst onderscheiden en naar den aan zijne zorgen toevertrouwden plantentuin heeft overgebracht.

Hypogynische Dialypetalen.

CRUCIFERAE.

1. *Cardamine amara* L.
2. *Raphanus Raphanistrum* L.

VIOLACEAE.

3. *Viola palustris* L.
4. *Viola sylvatica* Fr.

DROSERACEAE.

5. *Drosera rotundifolia* L.

POLYGALACEAE.

6. *Polygala depressa* Wender.

CARYOPHYLLACEAE.

7. *Silene inflata* Sm.
8. *Moehringia trinervia* Clairv.

ACERACEAE.

9. *Acer Pseudoplatanus L.*

GERANIACEAE.

10. *Geranium dissectum L.*

Perigynische Dialypetalen.

PAPILIONACEAE.

11. *Melilotus alba Desr.*
12. *Vicia tetrasperma Mönch.*

AMYGDALACEAE.

13. *Prunus domestica L.*

ROSACEAE.

14. *Rosa rubiginosa L.*

ONAGRARIACEAE.

15. *Epilobium hirsutum L.*
16. *Epilobium roseum L.*

HALORAGACEAE.

17. *Myriophyllum verticillatum L.*

UMBELLIFERAE.

18. *Aethusa Cynapium L.*
19. *Torilis nodosa Gaertn.*

Perigynische Gamopetalen.

SYNANTHEREAE.

20. *Senecio sylvaticus L.*

VACCINIACEAE.

21. *Vaccinium Vitis Idaea L.*

Hypogynische Gamopetalen.

LABIATAE.

- 22. *Lamium amplexicaule* *L.*
- 23. *Lamium maculatum* *L.*

Apetalae.

CHENOPODIACEAE.

- 24. *Chenopodium glaucum* *L.*

POLYGONACEAE.

- 25. *Rumex obsusifolius* *L.*

CALLITRICHACEAE.

- 26. *Callitriche vernalis* *Kütz.*

CERATOPHYLLACEAE.

- 27. *Ceratophyllum* *sp.*

URTICACEAE.

- 28. *Ulmus major* *Sm.*

SALICACEAE.

- 29. *Salix viminalis* *L.*

Monocotyleae.

ALISMACEAE.

- 30. *Alisma ranunculoides* *L.*

POTAMACEAE.

- 31. *Potamogeton rufescens* *Schrad.*

CYPERACEAE.

32. *Scirpus pauciflorus* *Lightf.*

GRAMINEAE.

33. *Briza media* *L.*34. *Festuca gigantea* *Vill.*

Het besluit, uit al het voorgaande te trekken, is dus, dat Munting de hierboven genoemde 34 Phanerogamen het eerst als Nederlandsche indigenen gekend hebbe. — Van verreweg de meeste planten, welke later niet in Groningen en Drenthe zijn weêrgevonden, en dus niet met een † geteekend werden, is het te onderstellen dat zij, als sierplanten, artsenij- of huishoudelijke gewassen, niet uit de naaste omgeving, maar langs een omweg in den Groningschen tuin werden ingevoerd. Hare namen zijn:

Clematis Vitalba *L.*
Anemone apennina *L.*
Adonis vernalis *L.*
Adonis aestivalis *L.*
Nigella arvensis *L.*
Delphinium Consolida *L.*
Aconitum Napellus *L.*
Actaea spicata *L.*
Papaver somniferum *L.*
Glaucium flavum *Crtz.*
Turritis glabra *L.*
Hesperis matronalis *L.*
Lepidium sativum *L.*
Dianthus Armeria *L.*
Cucubalus bacciferus *L.*
Althaea officinalis *L.*
Acer campestre *L.*
Geranium sanguineum *L.*

Geranium rotundifolium *L.*
Erodium moschatum *l'Hér.*
Medicago minima *L.*
Melilotus officinalis *W.*
Tetragonolobus siliquosus *Roth.*
Glycyrrhiza glabra *L.*
Galega officinalis *L.*
Astragalus glycyphyllos *L.*
Ornithopus sativus *Brot.*
Vicia Lens *C. G.*
Lathyrus latifolius *L.*
Orobus tuberosus *L.*
Spiraea Filipendula *L.*
Rosa pimpinellifolia *DC.*
Rosa cinnamomea *L.*
Sedum Cepaea *L.*
Saxifraga tridactylites *L.*
Sanicula europaea *L.*

- Ammi majus L.*
Pimpinella Saxifraga L.
Peucedanum officinale L.
Anthriscus Cerefolium Hoffm.
Viburnum Lantana L.
Asperula odorata L.
Rubia Tinctorum L.
Inula Helenium L.
Gnaphalium luteo-album L.
Senecio sarracenicus L.
Helminthia echioides Gaertn.
Scorzonera hispanica L.
Lactuca Scariola L.
Xanthium Strumarium L.
Phyteuma spicatum L.
Campanula Trachelium L.
Campanula glomerata L.
Specularia Speculum DC.
Cynanchum Vincetoxicum R.Br.
Gentiana Cruciata L.
Asperugo procumbens L.
Cynoglossum officinale L.
Omphalodes verna Mönch.
Pulmonaria officinalis L.
Lithospermum officinale L.
Physalis Alkekengi L.
Verbascum Blattaria L.
Artirrhinum majus L.
Artirrhinum Orontium L.
Linaria Elatine Mill.
Linaria spuria Mill.
Linaria minor Desf.
Veronica longifolia L.
Veronica triphyllos L.
Orobanche Rapum Thuill.
Pulegium vulgare Mill.
- Salvia pratensis L.*
Calamintha officinalis Mönch.
Clinopodium vulgare L.
Hyssopus officinalis L.
Nepeta Cataria L.
Teucrium Scorodonia L.
Teucrium Scordium L.
Teucrium Chamaedrys L.
Teucrium Botrys L.
Verbena officinalis L.
Anagallis coerulea Schreb.
Primula acaulis Jacq.
Globularia vulgaris L.
Armeria maritima W.
Statice Limonium L.
Plantago media L.
Amarantus Blitum L.
Amarantus sylvestris Desf.
Chenopodium Vulvaria L.
Chenopodium bonus Henricus L.
Blitum capitatum L.
Halimus portulacoides Wallr.
Atriplex hortensis L.
Rumex pratensis M. K.
Rumex sanguineus L.
Rumex scutatus L.
Asarum europaeum L.
Euphorbia Esula L.
Parietaria ramiflora Mönch.
Populus nigra L.
Scilla bifolia L.
Allium Scorodoprasum L.
Paris quadrifolia L.
Narcissus Pseudonarcissus L.
Leucojum aestivum L.
Arum italicum Mill.

<i>Juncus glaucus Ehrh.</i>	<i>Asplenium Adiantum nigrum L.</i>
<i>Agrostis vulgaris With.</i>	<i>Scolopendrium officinarum Sw.</i>
<i>Ophioglossum vulgatum L.</i>	<i>Sticta Pulmonaria L.</i>
<i>Asplenium Trichomanes L.</i>	

Van de beide Fungi (*Bovista nigrescens P.* of *Lycoperdon caelatum Fr.* en *Phallus impudicus L.*), die moeilijk als ingevoerd beschouwd kunnen worden, mag worden aangenomen, dat zij in den tuin zelven of niet ver van daar in het wild werden aangetroffen.

VERBETERING.

Vóór *Linaria vulgaris Mill.* p. 348, 3e r. v. o. leze men
† *Linaria vulgaris Mill.*

HOBIOUS VAN DER VORM.

Het door dezen auteur geschreven boekje: »Atriplex salsum vulgo dictum soutenelle, essentia, viribus et operationibus suis primo descriptum. Amsterdam, typ. a Waesberge. 1611. 12°. 94 p. praef." heb ik in geene enkele boekerij kunnen vinden. — Den hier uitgeschreven titel trof ik aan bij Pritzel. — Wat de auteur met zijn »Atriplex salsum" bedoeld hebbe, waag ik dan ook niet te beslissen. Het woord »Soutenelle" wordt door Dodonaeus gebruikt om *Convolvulus Soldanella* aan te duiden, doch tusschen deze plant en wat men reeds in dien tijd »Atriplex" noemde, bestaat te groot verschil, dan dat ik zou durven onderstellen dat van der Vorm over genoemde Winde zou geschreven hebben. Misschien heeft zijne bijdrage betrekking op *Halimus portulacoides*. — Komt het boekje mij later in handen, dan kan ik er op terugkomen. In elk geval handelt het slechts over ééne plant, zoodat de onmogelijkheid waarin ik verkeer om er nu reeds over uit te weiden, van weinig belang kan geacht worden.

HENRICUS BRUMAN.

Het werkje van Bruman: »Index stirpium quae prope Zuollam in Transisalaniam nascuntur. Zuollae, Ex officina Gerhardi Tydeman Typographi. 1662. 16°» komt zelden voor. De kennisneming daarvan was ik verschuldigd aan den Heer R. W. A. E. baron Sloet tot Oldhuis te Zwolle.

Volgens het Biographisch Woordenboek van J. A. de Chalmot (a^o. 1799), was H. Bruman »Rector der Latijnsche Scholen te Zwolle» en de eerste, die een »opzettelijk werk over de geschiedenis van het voormalig gewest Overijssel geschreven heeft.» — Onder de door de Chalmot opgesomde werken, welke wij aan Bruman verschuldigd zijn, komt echter de »Index Stirpium» niet voor.

Het geboortejaar van onzen auteur wordt niet vermeld, doch voor het jaar van zijn overlijden vind ik 1679 opgegeven.

De »Index» van Bruman bestaat uit eene alphabetische lijst van 423 planten, allen met de vóór-Linneaansehe namen bestempeld, doch zonder eenige verdere aanwijzing. Daar er aan het werkje geen voorbericht is toegevoegd, blijft men in het onzekere omtrent de grenzen van het door den Schrijver onderzochte gebied, hoewel het uit sommige der opgenoemde planten schijnt te blijken, dat hij zijne wandelingen ten noorden tot de Dedemsvaart, ten zuiden tot Wijhe, ten oosten tot Vilsteren en ten westen tot Zalk hebbe uitgestrekt. Evenmin als bij zijne voorgangers, vindt men bij Bruman eenig teeken, waaruit zou kunnen worden afgeleid, dat ook gekweekte planten in den kring zijner beschouwingen werden opgenomen. Toch schijnt dit soms het geval geweest te zijn: zoo b. v. ten opzichte van *Acer platanoides*, *Ornus europaea*, *Pirus communis*, *Pirus Malus*, enz.

Ik laat hier nu weder de door Bruman gevonden planten,

op de tot dusverre gebruikelijke wijze gerangschikt, volgen. Voorop komen de namen van den tegenwoordigen tijd; dan volgen die van Bruman, met de bladzijde, waarop zij in zijn boekje te vinden zijn. In parentheses vermeld ik eindelijk de bronnen, waaruit mij bleek, welke planten, ook na Bruman, bij Zwolle zijn weêrgevonden. Uit het kruisje (†) vóór den naam, blijkt reeds dadelijk, dat men zulk eene opgave te wachten heeft. Verder beteekenen de initialen

DLC., dat de plant reeds door Dodonaeus, de Lobel of Clusius;

H., dat zij reeds door Hondius;

K., dat zij reeds door Knijf;

M., dat zij reeds door Munting;

P., dat zij reeds door Pelletier;

V., dat zij reeds door Vorstius als Nederlandsche indigene vermeld werd,

zoodat al die namen, waarvóór geene initialen van oudere floristen geplaatst zijn, geacht kunnen worden betrekking te hebben op gewassen, waarvan wij de ontdekking op Nederlandsch grondgebied aan Bruman verschuldigd zijn. — Het nitroepingsteeken (!) beduidt dat de plant, waarop het doelt, door den Heer K. van Tuinen, leeraar in de natuurlijke historie aan de H. B. School te Zwolle, in den tegenwoordigen tijd werd teruggevonden.

Prodr. beteekent: *Prodromus Florae Batavae*, a^o. 1850.

F. B. S. » *Flora Belgii Septentrionalis*, a^o. 1825.

Fl. Bat. » *Flora Batava*, a^o. 1800—1880.

de G. VII Prov. beteekent: de Gorter, *Flora VII provinciarum*, a^o. 1781.

* beteekent: dat de plant in gekweekten staat moet gevonden zijn.

Hypogynische Dialypetalen.

RANUNCULACEAE.

1. † P. Clematis Vitalba *L.*, Vitalba, p. 23. Zonder twijfel te Zalk geplukt, waar de plant nog steeds voorkomt (*Prodr.* p. 1).
2. P. Thalictrum flavum *L.*, Thalictrum; p. 22.
3. P. ! Anemone nemorosa *L.*, Ranunculus nemorosus albus et purpureus, p. 19. Zonder twijfel te Wijhe geplukt, waar de plant nog steeds voorkomt.
4. (?) Batrachium trichophyllum *Chaiz.*, Ranunculus aquaticus tenuifolius niveus, p. 19.
5. † DLC. ! Batrachium heterophyllum *Wigg.*, Ranunculus aquaticus s. hepatica aquatica vulgar., p. 19 (*Prodr.* p. 8).
6. Batrachium *sp.*, Ranunculus fol. graminis major, p. 19.
7. Batrachium *sp.*, Ranunculus fol. graminis minor, p. 19.
8. † V. ! Ranunculus Lingua *L.*, Ranunculus aquaticus Latifolius maximus, p. 19 (*Prodr.* p. 9).
9. DLC. ! Ranunculus Flammula *L.*, Ranunculus flammula major et minor, p. 19.
10. P. Ranunculus auricomus *L.*, Ranunculus sylvestris primus, p. 19.
11. P. ! Ranunculus acris *L.*, Ranunculus hortensis secundus Dodon., p. 19.
12. P. Ranunculus polyanthemus *L.*, Ranunculus sylvestris secundus Dodon., p. 19.
13. P. ! Ranunculus repens *L.*, Ranunculus hortensis primus, p. 19.
14. P. ! Ranunculus bulbosus *L.*, Ranunculus bulbosus, p. 19.
15. P. Ranunculus arvensis *L.*, Ranunculus echinophorus, p. 19. Zonder twijfel tusschen graan gevonden.

16. P. ! *Ficaria ranunculoides* Mönch., *Chelidonium minus*, p. 6.
 17. † P. ! *Caltha palustris* L., *Caltha palustris*, p. 6 (*F. B.* I, t. 5).
 18. P. *Nigella arvensis* L., *Melanthium sylvestre*, p. 15.
 Zonder twijfel tusschen graan gevonden.
 19. P. *Delphinium Consolida* L., *Delphinium coeruleum*, p. 7.

BERBERIACEAE.

20. P. *Berberis vulgaris* L., *Oxyacantha Galeni* s. *Berberis*, p. 16.

NYMPHAEACEAE.

21. P. ! *Nymphaea alba* L., *Nymphaea major alba*, p. 16.
 22. P. ! *Nuphar luteum* Sm., *Nymphaea lutea*, p. 16.

PAPAVERACEAE

23. P. ! *Papaver Rhoeas* L., *Papaver Rhoeas*, p. 17.
 24. † DLC. *Papaver somniferum* L., *Papaver nigrum*, p. 17
 (*de G. VII Prod.* p. 142).
 25. P. ! *Chelidonium majus* L., *Chelidonium majus*, p. 6.

FUMARIACEAE.

26. P. ! *Corydalis claviculata* J.C., *Fumaria altera*, p. 10.
 27. P. ! *Fumaria officinalis* L., *Fumaria vulgaris*, p. 10.

CRUCIFERAE.

28. P. *Cheiranthus Cheiri* L., *Leucojum*, p. 13. Waarschijnlijk geplukt op een ouden muur.
 29. P. ! *Nasturtium officinale* R. Br., *Nasturtium aquaticum majus*, p. 16 et *Sium Cratevae*, p. 22.

30. P. *Barbarea vulgaris* R. Br., *Barbarea*, p. 5.
31. P. ! *Cardamine pratensis* L., *Nasturtium aquaticum minus*, p. 16.
32. P. ! *Sisymbrium officinale* L., *Erysimum*, p. 8.
33. P. ! *Sisymbrium Sophia* L., *Sophia Chirurgorum*, p. 22.
34. P. ! *Sisymbrium Alliaria Scop.*, *Alliaria*, p. 3.
35. † P. *Brassica nigra Koch*, *Sinapi*, p. 22 (*Prodr.* p. 22).
36. P. *Sinapis arvensis* L., *Rapistrum fl. luteo*, p. 19.
37. † P. *Diplotaxis tenuifolia* DC., *Eruca*, p. 8 (*de G. VII Prov.* p. 181, sub *Brassica Erucastro*).
38. * P. *Raphanus sativus* L., *Raphanus*, p. 19. Zonder twijfel doelend op gekweekte of toevallig opgeslagen exemplaren.
39. M. *Raphanus Raphanistrum* L., *Rapistrum fl. albo*, p. 19.
40. P. ! *Draba verna* L., *Paronychia prima*, p. 17.
41. DLC. *Cochlearia officinalis* L., *Cochlearia*, p. 7. Wellicht bij Kampen geplukt.
42. P. *Thlaspi arvense* L., *Thlaspi*, p. 22.
43. † P. ! *Teesdalia nudicaulis* R. Br., *Bursa pastoris minor*, p. 5 (*Prodr.* p. 27).
44. P. ! *Capsella Bursa Pastoris Mönch.*, *Bursa pastoris major*, p. 5.
45. P. *Isatis tinctoria* L., *Vaccaria*, p. 23.

VIOLACEAE.

46. P. ! *Viola odorata* L., *Viola odorata*, p. 24.
47. P. ! *Viola canina* L., *Viola inodora*, p. 24.
48. P. ! *Viola tricolor* L., *Viola tricolor*, p. 24.

DROSERACEAE.

49. M. ! *Drosera rotundifolia* L., *Ros solis major*, p. 20.
50. DLC. *Drosera intermedia Hayne*, *Ros solis minor*, p. 20.
51. DLC. *Parnassia palustris* L., *Gramen Parnassii vulgare*, p. 11.

POLYGALACEAE.

52. P. *Polygala vulgaris* L., *Flos ambarvalis* fl. albo,
coeruleo, purpureo, p. 10.

CARYOPHYLLACEAE.

53. † ! *Dianthus deltoides* L., *Flos Armerius tertius* Do-
don., p. 10 (*Prodr.* p. 30).
54. P. ! *Saponaria officinalis* L., *Lychnis aestiva* albida,
p. 13.
55. P. ! *Lychnis Flos Cuculi* L., *Flos cuculi seu armerius*
sylvest. Dodon: vulgar:, p. 10.
56. P. ! *Lychnis vespertina* Sibth., *Lychnis sylvestris* alba,
p. 13.
57. P. ! *Lychnis diurna* Sibth., *Lychnis sylvestris* purpurea,
p. 13.
58. † (?) *Sagina nodosa* E. M., *Spergula minor*, p. 22 (*F. B.*
VI, p. 437).
59. P. ! *Spergula arvensis* L., *Spergula sativa* major, p. 22.
60. P. *Arenaria serpyllifolia* L., *Alsine minima*, p. 3.
61. P. ! *Stellaria media* Vill., *Alsine minor*, p. 3.
62. P. ! *Stellaria graminea* L., *Gramen leucanthemum folio*
graminis aspero, p. 11.
63. (?) *Stellaria Holostea* L., *Gramen alsines hirsuto ma-*
jus, p. 11.
64. P. *Malachium aquaticum* Fr. of [M.] *Moehringia tri-*
nervia Clairv., *Alsine major*, p. 3.
65. V. ! *Cerastium triviale* Lk., *Alsine hirsuta*, p. 3.
66. † ! (?) *Cerastium arvense* L., *Gramen alsines hirsuto mi-*
nus, p. 11.

LINACEAE.

67. P. (?) *Radiola linoides* Gm., *Linum catharticum minus*,
p. 13.

MALVACEAE.

68. P. ! *Malva sylvestris* L., *Malva major*, p. 14.
 69. P. *Malva vulgaris* Fr., *Malva minor*, p. 14.
 70. * *Malva crispa* L., *Malva crispa*, p. 14. Zonder
 twijfel doelend op gekweekte exemplaren.
 71. † P. *Althaea officinalis* L., *Althaea*, p. 3 (*F. B.* IV,
 t. 278).

HYPERICACEAE.

72. P. ! *Hypericum perforatum* L., *Hypericum perforatum*,
 p. 12.
 73. P. *Hypericum humifusum* L., *Hypericum repens*, p. 12.
 74. P. *Hypericum quadrangulum* L., *Ascyron*, p. 4.

ACERACEAE.

75. * *Acer platanoïdes* L., *Acer majus*, p. 3. Zonder
 twijfel doelend op gekweekte exemplaren.

EMPETRACEAE.

76. DLC. *Empetrum nigrum* L., *Erica baccifera*, p. 8.

GERANIACEAE.

77. P. (?) *Geranium rotundifolium* L., *Geranium columbinum*,
 p. 10.
 78. P. ! *Geranium Robertianum* L., *Geranium robertia-*
 num, p. 10.
 79. P. ! *Erodium Cicutarium* l'Hér., *Geranium supinum*,
 p. 10.
 80. P. *Erodium malacoides* W., *Geranium malachoides*
 repens, p. 10.
 81. † P. *Erodium moschatum* l'Hér., *Geranium assurgens*,
 p. 10 (*F. B. S.* p. 503).

BALSAMINACEAE.

82. † P. ! Impatiens noli tangere *L.*, Impatiens herba Dodon., p. 12 (*Prodr.* p. 56).

OXALIDACEAE.

83. P. ! Oxalis Acetosella *L.*, Oxys trifolia s. Alleluja, p. 16.

CELASTRACEAE.

84. P. ! Evonymus europaeus *L.*, Evonymus Theophrasti, p. 9.

Perigynische Dialypetalen.

RHAMNACEAE.

85. V. ! Rhamnus Frangula *L.*, Alnus nigra. p. 3.

PAPILIONACEAE.

86. P. ! Sarothamnus scoparius *Wimm.*, Genista, p. 10.
 87. † P. ! Genista anglica *L.*, Genistella, p. 10. (*F. B.*, II. t. 98).
 88. P. ! Ononis spinosa *L.*, Ononis, p. 16.
 89. P. ! Melilotus officinalis *W.*, Melilotus flore luteo, p. 15.
 90. † M. ! Melilotus alba *Desr.*, Melilotus flore albo, p. 15 (*F. B.* XI, t. 803).
 91. P. ! Trifolium pratense *L.*
 92. P. ! Trifolium repens *L.* } Trifolii campestris va-
 93. P. ! Trifolium procumbens *L.* } riae species, p. 23.
 94. † P. ! Trifolium arvense *L.*, Lagopus minor, p. 12 (*F. B.* I, t. 58).
 95. (?) Coronilla varia *L.*, Lathyrus carneus perennis, p. 13.

96. † K. *Ornithopus perpusillus* L., (exempla majora et minora), *Ornithopodium majus et minus*, p. 16 (*F. B.*, I, t. 18).
97. ! (?) *Vicia Sepium* L., *Vicia fructu nigro*, p. 24.
98. P. (?) *Vicia sativa* L., *Vicia fructu albo*, p. 24.
99. *Vicia sp.*, *Vicia fructu maculato*, p. 24.
100. M. ! *Vicia tetrasperma* Schreb., *Arachis primus* Dod., p. 4.
101. P. *Vicia hirsuta* Koch, *Arachis secundus* ejusdem, p. 4.
102. DLC. ! *Lathyrus tuberosus* L., *Glans terrae vulgaris*, p. 11.
103. V. ! *Lathyrus pratensis* L., *Lathyrus campestris luteus*, p. 13.
104. (?) *Orobus tuberosus* L., *Glans terrae altera*, p. 11.

AMYGDALACEAE.

105. † P. ! *Prunus spinosa* L., *Prunus silvestris*, p. 18 (*F. B.*, VI, t. 424).

ROSACEAE.

106. P. ! *Spiraea Ulmaria* L., *Regina prati*, p. 20.
107. P. ! *Geum urbanum* L., *Caryophyllata*; p. 6.
108. P. ! *Rubus Idaeus* L., *Rubus Idaea*, p. 20.
109. *Rubus sp.*, *Rubus vulgaris*, p. 20.
110. P. ! *Fragaria vesca* L., *Fraga*, p. 16.
111. † K. ! *Comarum palustre* L., *Pentaphyllum fragiferum*, p. 17 (*F. B.*, II, t. 135).
112. *Potentilla supina* L., *Pentaphyllum repens tormentillae facie*, p. 17.
113. P. ! *Potentilla Anserina* L., *Argentina*, p. 4.
114. P. ! *Potentilla reptans* L., *Pentaphyllum vulgare*, p. 17.
115. P. ! *Potentilla Tormentilla Sibth.*, *Tormentilla*, p. 23.
116. *Pentaphyllum asurgens lupinifolium*, p. 17.
117. † P. ! *Agrimonia Eupatorium* L., *Agrimonia*, p. 3.

118. P. ! *Rosa canina* L., *Rosa vulgaris*, p. 20.
 119. *Rosa* sp., *Rosa sylvestris odorata*, p. 20.

SANGUISORBACEAE.

120. † P. ! *Alchemilla vulgaris* L., *Alchymilla*, p. 3.
 121. † P. ! *Sanguisorba officinalis* L., *Pimpinella sylvestris*,
 p. 18 (*F. B. S.*, p. 767).

POMACEAE.

122. P. ! *Crataegus Oxyacantha* of *C. monogyna Jacq.*, *Oxyacantha vulgaris* Malth., p. 16. Gekweekte exemplaren?
 123. * P. ! *Pirus communis* L., *Pirus sylvestris*, p. 18. Zeer waarschijnlijk doelend op gekweekte exemplaren.
 124. * ! *Pirus Malus* L., *Malus sylvestris*, p. 14. Zeer waarschijnlijk doelend op gekweekte exemplaren.

OXAGRARIACEAE.

125. † P. ! *Epilobium montanum* L., *Lysimachia siliquosa major*, p. 14 (*F. B.*, V, t. 338).
 126. M. ! *Epilobium roseum* L., *Lysimachia siliquosa minor*, p. 14.
 127. *Epilobium* sp., *Lysimachia siliquosa media*, p. 14.

HALORAGACEAE.

128. *Myriophyllum spicatum* L., *Millefolium stagnale pennatum*, p. 15.

HIPPURACEAE.

129. DLC. *Hippuris vulgaris* L., *Polygonon foemina*, p. 18.

LYTHRACEAE.

130. P. ! *Lythrum Salicaria* L., *Lysimachia spicata* purpurea, p. 14.

CUCURBITACEAE.

131. P. *Bryonia dioica* L., *Bryonia*, p. 5.

PARONYCHIACEAE.

132. ! (?) *Corrigiola littoralis* L., *Herniaria florida* in turf-fodinis, p. 11. Door den Heer van Tuinen gevonden aan de Dedemsvaart.
133. † P. ! *Herniaria glabra* L., *Herniaria vulgaris*, p. 11 (*de G. VII Prov.* p. 67). Waarschijnlijk gevonden bij Vilsteren.
134. † *Illecebrum verticillatum* L., *Sedum minimum* s. *illecebra* (*de G. VII Prov.*, p. 66).

CRASSULACEAE.

135. P. ! *Sedum purpurascens* Koch, *Telephium*, p. 22.
136. P. *Sedum album* L., *Sedum medium*, p. 21.
137. P. ! *Sedum acre* L., *Sedum minus*, p. 21.
138. P. *Sempervivum Tectorum* L., *Sedum majus*, p. 21.

SAXIFRAGACEAE.

139. P. *Saxifraga tridactylites* L., *Paronychia secunda*, p. 17.

UMBELLIFERAE.

140. † P. ! *Hydrocotyle vulgaris* L., *Cotyledon palustris*, p. 7 (*F. B.*, I, t. 62).

141. † DLC. ! *Eryngium campestre* L., *Eryngium*, p. 8 (*F. B.*, X, t. 772).
142. † P. ! *Cicuta virosa* L., *Seseli palustre lactescens*, p. 21 (*F. B.*, IV, t. 252).
143. P- *Apium graveolens* L., *Apium palustre*, p. 4.
144. P. *Helosciadium inundatum* Koch, *Millefolium aquaticum*, p. 15.
145. P. *Pimpinella Saxifraga* L., *Saxifraga*, p. 21.
146. P. ! *Oenanthe fistulosa* L., *Juncus aquatilis odoratus*, p. 12.
147. P. ! *Oenanthe Phellandrium* Lam., *Phellandrium*, p. 17.
148. † M. ! *Aethusa Cynapium* L., *Cicuta minor*, p. 7 (*F. B.* I, t. 24).
149. P. ! *Angelica sylvestris* L., *Angelica sylvestris*, p. 4.
150. DLC. *Thysselinum palustre* Hoffm., *Apium sylvestre* s. *thysselinum*, p. 4.
151. P. ! *Pastinaca sativa* L., *Pastinaca sylvestris*, p. 17.
152. P. ! *Heracleum Sphondylium* L., *Sphondylium*, p. 22.
153. P. ! *Daucus Carota* L., *Daucus sylvestris*, p. 7.
154. P. *Scandix Pecten Veneris* L., *Scandix*, seu *pecten Veneris*, p. 21.
155. P. *Conium maculatum* L., *Cicuta major*, p. 7.

ARALIACEAE.

156. P. ! *Hedera Helix* L., *Hedera Helix*, p. 11.

CORNACEAE.

157. P. *Cornus sanguinea* L., *Cornus sylvestris*, p. 7.

Perigynische Gamopetalen.

CAPRIFOLIACEAE.

158. P. *Sambucus Ebulus* L., *Ebulus*, p. 8.

159. P. ! Sambucus nigra L., Sambucus vulgaris, p. 20.
 160. P. ! Viburnum Opulus L., Sambucus aquatica s. Leucostaphylos Cordi, p. 20.
 161. P. ! Lonicera Periclymenum L., Caprifolium, p. 6.

STELLATAE.

162. P. ! Galium Cruciata Scop., Cruciata, p. 7.
 163. P. ! Galium Aparine L., Aparine, p. 4.
 164. P. ! Galium verum L., Galium luteum, p. 10.
 165. † P. ! Galium Mollugo L., Galium album, p. 10 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 41).

VALERIANACEAE.

166. P. ! Valeriana officinalis L., Valeriana sylv. major,
 167. P. ! Valeriana dioica L., Valeriana sylv. minor, p. 23.
 168. K. ! Valerianella olitoria Mönch, Leucolachanon, p. 13.

DIPSACEAE.

169. † P. ! Dipsacus sylvestris Mill., Dipsacus sylvestris, p. 8 (*Prodr.* p. 112).
 170. † P. ! Knautia arvensis Coult., Scabiosa vulgaris, p. 21 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 39).
 171. P. ! Succisa pratensis Mönch, Succisa vulgaris, p. 22 et Succisa maculosa, p. 22 (Ultima Septoriam alit).
 172. P. ! Scabiosa Columbaria L., Scabiosa altera laciniata tenuifolia, p. 21.

COMPOSITAE.

173. P. ! Eupatorium cannabinum L., Eupatorium Avicennae, p. 9.
 174. P. ! Tussilago Farfara L., Tussilago, p. 23.

175. P. ! Petasites officinalis *Mönch*, Petasites, p. 17.
 176. P. ! Bellis perennis *L.*, Bellis, p. 5.
 177. P. Erigeron acris *L.*, Aster conyzoides, p. 4.
 178. , Aster conyzoides alius latifolius,
 p. 4.
 179. P. ! Pulicaria dysenterica *Gaertn.*, Conyza, p. 7.
 180. P. Bidens tripartita *L.*, Eupatorium foemina, majus
 floridum, p. 9.
 181. Bidens cernua *L.*, Eupatorium minus, p. 9.
 182. P. Filago germanica *L.*, Filago major, p. 9.
 183. (?) Gnaphalium sylvaticum *L.*, Gnaphalium, p. 11.
 184. P. ! Gnaphalium uliginosum *L.*, Filago minor, p. 9.
 185. P. ! Gnaphalium dioicum *L.*, Pilosella minor, p. 17.
 Door den Heer van Tuinen gevonden bij Hattem.
 186. P. Artemisia Absinthium *L.*, Absinthium, p. 3.
 187. P. ! Artemisia vulgaris *L.*, Artemisia, p. 4.
 188. P. ! Tanacetum vulgare *L.*, Tanacetum, p. 22.
 189. DLC. ! Achillea Ptarmica *L.*, Ptarmica, p. 8.
 190. P. ! Achillea Millefolium *L.*, Millefolium album majus,
 minus et purpureum, p. 15.
 191. , Millefolium foeniculaceum, p. 19.
 192. P. Anthemis Cotula *L.*, Cotula foetida, p. 7.
 193. V. Anthemis arvensis *L.*, Millefolium repens, p. 15.
 194. P. ! Matricaria Chamomilla *L.*, Chamaemelum, p. 6.
 195. P. Chrysanthemum Parthenium *P.*, Matricaria, p. 14.
 196. P. ! Chrysanthemum Segetum *L.*, Chrysanthemum Se-
 getum, p. 6.
 197. P. ! Chrysanthemum inodorum *L.*, Cotula non foetida,
 p. 7.
 198. P. Doronicum Pardalianches *L.*, Chrysanthemum la-
 tifolium, p. 6.
 199. P. ! Senecio vulgaris *L.*, Senecio minor, p. 21.
 200. M. ! Senecio sylvaticus *L.*, Senecio major, p. 21.
 201. DLC. ! Senecio Jacobaea *L.*, Jacobaea, p. 12.
 202. † P. Senecio saracenicus *L.*, Solidago saracenicus, p. 22
 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 221).

203. Cardui et Cirsii *spec.*, Cardui varii, p. 6.
 204. P. ! Lappa major *Gaertn.*, Bardana, p. 5.
 205. P. Centaurea Jacea *L.*, Cyanus purpureus, p. 7.
 206. † P. ! Centaurea nigra *L.*, Jacea nigra, p. 12 (*F. B. S.*, p. 619).
 207. P. ! Centaurea Cyanus *L.*, Cyanus segetum coeruleum, p. 7.
 208. Centaurea Cyanus *L.*, fl. albo, Cyanus albus, p. 7.
 209. P. ! Lapsana communis *L.*, Lampsana, p. 12.
 210. P. ! Cichorium Intybus *L.*, Cichoreum sylvestre fl. caeruleo, p. 6.
 211. (?) Thrincia hirta *Roth*, Chondrilla, p. 6.
 212. P. ! Leontodon autumnalis *L.*, Hieracium minus, p. 11.
 213. † P. Picris hieracioides *L.*, Cichoreum sylvestre fl. luteo, p. 6 (*Prod.* p. 132).
 214. P. ! Tragopogon pratensis *L.*, Tragopogon luteum, p. 23.
 215. P. ! Taraxacum officinale *Wigg.*, Dens Leonis, p. 8.
 216. † P. Lactuca muralis *Fresen.*, Sonchus minor, p. 22 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 204, sub Prenanthide).
 217. Sonchus *sp.*, Sonchus major, p. 22.
 218. P. ! Hieracium Pilosella *L.*, Pilosella major, p. 17.
 219. † P. ! Hieracium umbellatum *L.*, Hieracium majus, p. 11 (*F. B.*, III, t. 179).

AMBROSIACEAE.

220. P. Xanthium strumarium *L.*, Xanthium, p. 24.

LOBELIACEAE.

221. † DLC. Lobelia Dortmanna *L.*, Gladiolus palustris, p. 11 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 230, op gezag van *Bruman*).

CAMPANULACEAE.

222. V. ! Jasione montana *L.*, Globularia, p. 11.

223. P. ! *Campanula rotundifolia* L., *Campanula sylvestris minima*, p. 6.
 224. P. *Campanula Trachelium* L., *Trachelium*, p. 23.
 225. † P. *Specularia Speculum* DC., *Speculum Veneris* Camp: *arvensis*, p. 22, et *Viola pentagona*, p. 24 (*F. B.*, III, t. 207).

VACCINIACEAE.

226. P. ! *Vaccinium Myrtillus* L., *Vaccinia nigra*, p. 23.
 227. M. *Vaccinium Vitis idaea* L., *Vaccinia rubra*, p. 23.
 228. DLC. *Vaccinium Oxyococcus* L., *Vaccinia palustria*, p. 23.

Hypogynische Gamopetalen.

ERICACEAE.

229. K. † *Calluna vulgaris* Salisb., *Erica scoparia*, p. 8.
 230. DLC. † *Erica Tetralix* L., *Erica florida*, p. 8.
 231. , *Erica repens*, p. 8.

AQUIFOLIACEAE.

232. *† P. ! *Ilex Aquifolium* L., *Agrifolium aculeatum* et non, p. 3 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 45). Volgens den Heer van Tuinen tegenwoordig niet anders dan in gekweekten staat.

OLEACEAE.

233. * P. † *Ligustrum vulgare* L., *Ligustrum*, p. 13. Volgens den Heer van Tuinen tegenwoordig enkel in gekweekten staat.
 234. * P. ! *Fraxinus excelsior* L., *Fraxinus*, p. 9. Volgens den Heer van Tuinen tegenwoordig enkel in gekweekten staat.

235. * *Ornus europaea* P., *Ornus*, p. 16. Zeer stellig doelende op gekweekte voorwerpen.

GENTIANACEAE.

236. P. ! *Menyanthes trifoliata* L., *Trifolium aquaticum*, p. 23.
 237. DLC. ! *Limnanthemum nymphoides* Lk., *Nymphaea minor lutea*, p. 16.
 238. † DLC. *Gentiana Pneumonanthe* L., *Campanula autumnalis*, p. 6 (*F. B.*, V, t. 347).
 239. DLC. *Erythraea Centaurium* P., *Centaurium minus fl. luteo*, p. 6.

CONVOLVULACEAE.

240. P. ! *Convolvulus Sepium* L., *Convolvulus major*, p. 7.
 241. P. ! *Convolvulus arvensis* L., *Convolvulus minor*, p. 7.

ASPERIFOLIACEAE.

242. DLC. *Asperugo procumbens* L., *Asperugo spuria*, p. 4.
 243. P. *Cynoglossum officinale* L., *Cynoglosson*, p. 7.
 244. P. ! *Lycopsis arvensis* L., *Buglossum sylvestre*, p. 5.
 245. † P. ! *Echium vulgare* L., *Echium alcibiadeum*, p. 8 (*de G.*, VII, *Prov.*, p. 53).
 246. † P. *Lithospermum officinale* L., *Lithospermum vulgare*, p. 13 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 50).
 247. P. *Lithospermum arvense* L., *Lithospermum tertium* Dodon., p. 13.
 248. P. ! *Myosotis palustris* With., *Scorpioides aquatica*, p. 21; *Echium scorpioides majus folio glabro*, p. 8.
 249. † V. ! *Myosotis intermedia* Lk., *Echium minus fol. hirsuto*, p. 8 (*Prodr.* p. 150).

SOLANACEAE.

250. P. ! *Solanum nigrum* L., *Solanum*, p. 22.

251. † H. ! *Solanum Dulcamara L.*, *Dulcamara*, p. 7 (*Prodr.* p. 162).
 252. † P. *Hyoscyamus niger L.*, *Hyoscyamus*, p. 12 (*Prodr.*, p. 163).

VERBASCACEAE.

253. V. *Verbascum Schraderi Meijer*, *Verbascum mas*, p. 23.
 254. P. *Verbascum thapsiforme Schrad.*, *Verbascum faemina*, p. 23.
 255. P. *Verbascum Lychnitis L.*, *Verbascum fl. albo*, p. 23.
 256. P. ! *Verbascum nigrum L.*, *Verbascum nigrum*, p. 23 (*Prodr.*, p. 166).
 257. V. *Verbascum Blattaria L.*, *Blattaria*, p. 5.
 258. *Verbascum sp.*, *Verbascum Blattariae effigie*, p. 23.
 259. P. ! *Scrophularia nodosa L.*, *Scrophularia*, p. 21.
 260. P. ! *Scrophularia Ehrharti Stev.*, *Betonica aquatica*, p. 5.

ANTIRRHINACEAE.

261. † DLC. ! *Linaria Cymbalaria Mill.*, *Linaria coerulea*, p. 13.
 262. P. *Linaria Elatine Mill.*, *Elatine*, p. 8.
 263. P. ! *Linaria vulgaris Mill.*, *Linaria lutea*, p. 13.
 264. ! *Veronica scutellata L.*, *Anagallis aquatica altera longioribus foliis*, p. 4.
 265. P. *Veronica Beccabunga L.*, *Anagallis aquatica vulgaris*, p. 4.
 266. † P. ! *Veronica Chamaedrys L.*, *Pseudoteucrium*, p. 18 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 6).
 267. P. ! *Veronica officinalis L.*, *Veronica repens*, p. 24.
 268. † DLC. ! *Veronica serpyllifolia L.*, *Veronica serpylli effigie*, p. 24.
 269. P. ! *Veronica arvensis L.*, *Teucrium parvum supinum*, p. 22.
 270. *Veronica triphyllos L.*, *Anagallis ruthae foliis dissectis*, p. 4.

271. DLC. ! *Veronica agrestis* L., *Alsine chamaedryoides*, p. 3.
 272. P. ! *Veronica hederæfolia* L., *Morsus gallinae*, p. 15.

OROBANCHACEAE.

273. V. *Orobanche Rapum Thuill.*, *Limodorum*, p. 13.

RHINANTHACEAE.

274. † P. ! *Melampyrum arvense* L., *Melampyrum*, p. 14
 (*F. B.*, III, t. 189).
 275. P. ! *Melampyrum pratense* L., *Lysimachia galericulata*
lutea, p. 14.
 276. P. ! *Pedicularis sylvatica* L., *Fistularia*, p. 9.
 277. † P. ! *Rhinanthus major Ehrh.*, *Crista galli*, p. 7 (*Prodr.*
 p. 182).
 278. DLC. *Euphrasia officinalis* L., *Euphrasia vera*, p. 9.
 279. † P. *Euphrasia Odontites* L., *Euphrasia altera*, p. 9
 (*F. B.*, III, t. 194).

LABIATAE.

280. † DLC. *Mentha sylvestris* L., *Mentastrum*, p. 14 (*Prodr.*
 p. 186).
 281. P. ! *Mentha aquatica* L., *Mentha aquatica*, p. 14.
 282. P. *Pulegium vulgare Mill.*, *Pulegium*, p. 18.
 283. P. ! *Lycopus europæus* L., *Marrubium aquaticum*, p. 14.
 284. ! *Salvia pratensis* L., *Salvia agrestis*, s. *sphacelus*,
 p. 20.
 285. † P. ! *Thymus Serpyllum* L., *Serpyllum*, p. 21 (*F. B.*,
 I, t. 67).
 286. P. *Nepeta Cataria* L., *Nepeta*, p. 16.
 287. P. ! *Glechoma hederacea* L., *Hedera terrestris*, p. 11.
 288. *Lamii species*, *Lamium*, p. 12 et *lamii*
variae species, p. 24.
 289. † DLC. ! *Galeopsis Tetrahit* L., *Cannabis spuria urticae*
facie, p. 6 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 160).

290. † ! (?) *Stachys palustris* L., *Lysimachia galericulata* purpurea, p. 14 (*F. B.*, II, t. 106).
291. P. *Marrubium vulgare* L., *Marrubium album*, p. 14.
292. † P. ! *Ballota foetida* Lam., *Marrubium nigrum*, p. 14 (*Prodr.*, p. 203).
293. † P. *Leonurus Cardiac*a L., *Cardiac*a, p. 6 (*Prodr.*, p. 203).
294. DLC. ! *Scutellaria galericulata* L., *Lysimachia galericulata* coerulea, p. 14.
295. P. ! *Brunella vulgaris* L., *Brunella*, p. 5.
296. P. *Ajuga reptans* L., *Bugula*, p. 5.
297. † P. *Teucrium Scorodonia* L., *Horminum sylvestre*, p. 12 (*de G.* VII *Prov.*, p. 155).

VERBENACEAE.

298. † P. *Verbena officinalis* L., *Verbena*, p. 23 (*Prodr.*, p. 206).

PRIMULACEAE.

299. DLC. *Lysimachia thyrsiflora* L., *Lysimachia salicaria* s. *Onagra*, p. 14.
300. P. ! *Lysimachia vulgaris* L., *Lysimachia lutea vera*, p. 14.
301. † P. ! *Lysimachia Nummularia* L., *Nummularia*, p. 16 (*Prodr.*, p. 208).
302. , *Lysimachia maculata*, p. 14.
303. P. ! *Anagallis arvensis* L., *Anagallis mas*, P. 4.
304. P. *Anagallis coerulea* Schreb., *Anagallis foemina*, p. 4.
305. *Anagallis tenella* L., *Anagallis minima* fol. cordato, p. 4.
306. P. ! *Hottonia palustris* L., *Viola aquatica*, p. 24.

PLANTAGINACEAE.

307. P. ! *Plantago major* L., *Plantago vulgaris*, p. 17.

308. P. ! *Plantago media* L., *Plantago media germanica*,
p. 17.
309. P. ! *Plantago lanceolata* L., *Plantago tenuifolia*, p. 17.

Apetalae.

CHENOPODIACEAE.

310. P. *Chenopodium Vulvaria* L., *Atriplex olida*, p. 5.
311. P. *Chenopodium bonus Henricus* L., *Bonus Henricus*,
p. 5.
312. P. *Chenopodium rubrum* L., *Blitum*, p. 5.

POLYGONACEAE.

313. P. ! *Rumex Hydrolapathum* Huds., *Lapatum vulgare*,
Aquaticum, p. 13.
314. P. ! *Rumex sanguineus* L., *Lapatum sanguineum*, p. 13.
315. P. *Rumex Acetosa* L., *Acetosa major*, p. 3.
316. P. ! *Rumex Acetosella* L., *Acetosa minor*, p. 3.
317. *Polygonum lapathifolium* L., *Persicaria maculosa*
et non, p. 17.
318. P. ! *Polygonum Persicaria* L., *Persicaria fl. rubro et*
albo, p. 17.
319. P. ! *Polygonum Hydropiper* L., *Hydropiper*, p. 12.
320. P. ! *Polygonum aviculare* L., *Polygonon mas*, p. 18.
321. P. ! *Polygonum Convolvulus* L., *Convolvulus niger*, p. 7.

ARISTOLOCHIACEAE.

322. P. *Aristolochia Clematidis* L., *Aristolochia Clemati-*
tis, p. 4.

EUPHORBIACEAE.

323. P. ! *Euphorbia Helioscopia* L., *Tithymalus heliosco-*
pious, p. 23.

324. DLC. ! *Euphorbia palustris* L., *Esula* major, p. 8.
 325. P. ! *Euphorbia* *Esula* L., *Esula* minor, p. 9.
 326. P. ! *Euphorbia* *Peplus* L., *Peplus*, p. 17.
 327. † P. *Euphorbia* *exigua* L., *Esula* *alia tenuifolia* forte
tithymalli species, p. 9 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 129).
 328. , *Esula* *rotundifolia* s.
tergo maculata, p. 9.
 329. P. *Mercurialis* *annua* L., *Mercurialis* *mas et foemina*,
 p. 15.
 330. P. *Mercurialis* *perennis* L., *Mercurialis* *sylvestris* s.
Cynocrambe, p. 15.

URTICACEAE.

331. P. ! *Urtica* *urens* L. } *Urticae* *variae* species, p. 24.
 332. P. ! *Urtica* *dioica* L. }
 333. P. *Parietaria* *officinalis* L., *Parietaria*, p. 17.
 334. P. ! *Humulus* *Lupulus* L., *Lupulus*, p. 13.
 335. P. ! *Ulmus* *campestris* L., *Ulmus*, p. 23.

CUPULIFERAE.

336. P. ! *Fagus* *sylvatica* L., *Fagus*, p. 9.
 337. P. ! *Quercus* *Robur* L., *Quercus*, p. 18.
 338. P. *Corylus* *Avellana* L., *Corylus*, p. 7.
 339. P. ! *Carpinus* *Betulus* L., *Ostrya* *Theophrasti*, s. *Fa-*
gulus, p. 16.

SALICACEAE.

340. P. ! *Salix* *alba* L., *Salix* *tenuifolia*, p. 20.
 341. M. *Salix* *viminialis* L., *Salix* *aquatica tenuifolia*, p. 20.
 342. V. *Salix* *Caprea* L., *Salix* *latifolia*, p. 20.
 343. *Salix* *aurita* L., *Salix* *aquatica latifolia*, p. 20.
 344. DLC. *Salix* *repens* L., *Salix* *humilis*, p. 20.
 345. *Salix* *angustifolia* L., *Salix* *tenuifolia repens*, p. 20.

346. P. ! *Populus alba* L., *Populus alba*, p. 18.
 347. † P. ! *Populus tremula* L., *Populus tremula*, p. 18 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 267).
 348. P. ! *Populus nigra* L., *Populus nigra*, p. 18.

BETULACEAE.

349. P. ! *Betula alba* L., *Betula*, p. 5.
 350. P. ! *Alnus glutinosa* L., *Alnus*, p. 3.

MYRICACEAE.

351. † DLC. *Myrica Gale* L., *Gagel s. Myrtus Brabantica*, p. 10
 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 266).

Gymnospermae.

CONIFERAE.

352. P. ' *Taxus baccata* L., *Taxus*, p. 22.
 353. † P. *Juniperus communis* L., *Juniperus*, p. 12 (*de G.*,
 VII *Prov.*, p. 269).
 354. *Pinus Picea* L., *Picea*, p. 18.

Monocotyleae..

HYDROCHARIACEAE.

355. DCL. ! *Stratiotes aloides* L., *Sedum stratiotes aquaticum*
vulg. serratum, p. 21.
 356. K. ! *Hydrocharis Morsus Ranae* L., *Morsus ranarum*,
 p. 15.

ALISMACEAE.

357. P. ! *Alisma Plantago* L., *Plantago aquatica major*,
 p. 17.

358. † M. ! *Alisma ranunculoides*, *L.*, *Plantago aquatica minor*,
p. 17 (*F. B.*, IV, t. 283).
359. P. ! *Sagittaria sagittaeifolia* *L.*, *Sagitta major et mi-*
nor, p. 20.

BUTOMACEAE.

360. P. ! *Butomus umbellatus* *L.*, *Gladiolus palustris*, p. 11.

LILIACEAE.

361. † P. ! *Ornithogalum umbellatum* *L.*, *Ornithogalum*, p. 16
(*Prodr.*, p. 273).
362. † P. ! *Allium vineale* *L.*, *Allium tenuifolium*, p. 4 (*F. B.*,
II, t. 113).
363. * *Allium sativum* *L.*, *Allium*, p. 4.

ASPARAGACEAE.

364. P. ! *Polygonatum officinale* *Mill.*, *Sigillum Salomonis*,
p. 22.
365. P. ! *Convallaria majalis* *L.*, *Lilium convallium*, p. 13.
366. P. *Majanthemum bifolium* *DC.*, *Unifolium*, p. 23.

IRIACEAE.

367. P. ! *Iris Pseudacorus* *L.*, *Iris aquatica*, p. 12.

AMARYLLIACEAE.

368. † P. *Narcissus Pseudonarcissus* *L.*, *Narcissus luteus*
simplex, p. 16 (*F. B. S.*, p. 273, op autoriteit
van Bruman).

ORCHIACEAE.

369. P. ! *Orchis latifolia* *L.*, *Satyrrium folia inter flores ha-*
bens; p. 21.

370. P. ! *Orchis maculata* L., *Satyrium maculosum*, s. non maculosum, S. fl. albo, S. fl. albo punctato, S. fl. albo variegato, p. 21.
 371. P. (?) *Platanthera bifolia* Rich., *Orchis Serapias*, p. 16.
 372. † P. *Epipactis latifolia* W., *Helleborine*, p. 11 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 238).

POTAMACEAE.

373. † DLC. *Potamogeton lucens* L., *Potamogeton majus*, p. 18 (*F. B.*, XI, t. 827).
 374. † DLC. *Potamogeton perfoliatum* L., *Potamogeton minus*, p. 18 (*F. B.*, VII, t. 498).

LEMNACEAE.

375. P. ! *Lemna trisulca* L., *Lenticula trisulca* s. *hederula*, p. 13.
 376. P. ! *Lemna minor* L., *Lenticula aquatica vulgaris*, p. 13.

ARACEAE.

377. P. ! *Calla palustris* L., *Dracontium aquaticum*, p. 8.
 378. DLC. *Acorus Calamus* L., *Acorus verus*, p. 3.

TYPHACEAE.

379. P. ! *Typha angustifolia* L., } *Typha palustris*, p. 23
 380. ! *Typha latifolia* L., }
 381. P. ! *Sparganium ramosum* Huds., *Butomum primum* p. 5.
 382. † DLC. *Sparganium simplex* Huds., *Butomum secundum*, p. 5 (*Prodr.*, p. 261).

JUNCACEAE.

383. P. ! *Juncus glaucus* Ehrh., *Juncus acutus*, p. 12.

CYPERACEAE.

384. P. ! Scirpus lacustris *L.*, Juncus holoschoenus, p. 12.
 385. Carex Pseudocyperus *L.*, Cyperus triangularis aqua-
 ticus, p. 7.

GRAMINEAE.

386. P. ! Phragmites communis *Trin.*, Arundo, p. 4.
 387. V. Avena nuda *L.*, Avena nuda, p. 5.
 388. P. ! Hordeum murinum *L.*, Hordeum spurium sponta-
 num, p. 12.
 389. P. ! Lolium temulentum *L.*, Lolium, p. 13.
 390. , Festuca, p. 9.

Cryptogamae.

EQUISETACEAE.

391. P. ! Equisetum arvense *L.*, Equisetum minus et Equi-
 setum foemina, p. 8.
 392. P. ! Equisetum limosum *L.*, Equisetum mas, p. 8.

LYCOPODIACEAE.

393. ! Lycopodium clavatum *L.*, Muscus terrestris s. Ly-
 copodium, p. 15.
 394. (?) Lycopodium inundatum *L.*, Muscus terrestris alter
 minor, p. 15.

FILICES.

395. † P. ! Osmunda regalis *L.*, Filix latifolia s. Osmunda,
 p. 9 (*de G.*, VII *Prov.*, p. 277).
 396. P. ! Polypodium vulgare *L.*, Filicula, p. 9 et Polypo-
 dium, p. 18.

397. (?) Polystichum Thelypteris *Roth*, Filix aquatica, p. 9.
 398. P. ! Polystichum Filix mas *Roth*, Filix mas, p. 9.
 399. P. Asplenium Trichomanes *L.*, Trichomanes, p. 23.
 400. P. ! Asplenium Ruta muraria *L.*, Capillus Veneris officinarum, p. 6.
 401. † P. Scolopendrium officinarum *Sæ.*, Phyllitis, p. 18
 (*de G.*, VII *Proe.*, p. 278, sub Asplenio).
 402. P. ! Pteris aquilina *L.*, Filix faemina, p. 9.

MUSCI.

403. Polytrichum *sp.*, Adiantum aphyllon aureum, p. 3.

LICHENES.

404. † Usnea barbata *Fr.*, Muscus arboreus, p. 15 (*Prodr.* II, p. 117).
 405. (?) Sticta pulmonaria *L.*, Pulmonaria muscus, p. 18
 (Wellicht verward met eene soort van Peltigera).
 406. † ! Cladonia rangiferina *Hoffm.*, Muscus coralloides, p. 15 (*Prodr.*, II, p. 146).
 407. ! Cladonia pyxidata *Fr.*, Muscus pyxidatus, p. 15.
 408. , Muscus cruciatus, p. 15.

FUNGI.

409. V. Bovista nigrescens *Fr.*, of DLC. Lycoperdon caelatum *Fr.*, Lupierepitus, p. 13.
 410. Ustilago *sp.*, Ustilago, p. 24.

CHARACEAE.

411. Chara *sp.*, Equisetum foetidum palustre, p. 8.

Uit eene vergelijking der hier gegeven lijst van plantenna-

men met die van vroegere schrijvers, ook in verband met de verbeteringen en opmerkingen, te vinden op p. 3, 4, 14, 29 en 70—75 van Deel III van dit Archief, blijkt met zekerheid, dat Bruman de hieronder volgende Nederlandsche indigenen het eerst onder de aandacht der Nederlandsche floristen gebracht heeft.

Hypogynische Dialypetalen.

CARYOPHYLLACEAE.

1. *Dianthus deltoides* L.

Perigynische Dialypetalen.

HALORAGACEAE.

2. *Myriophyllum spicatum* L.

PARONYCHIACEAE.

3. *Illecebrum verticillatum* L.

Perigynische Gamopetalen.

COMPOSITAE.

4. *Bidens cernua* L.
5. *Centaurea Cyanus* L., fl. albis.

Hypogynische Gamopetalen.

ANTIRRHINACEAE.

6. *Veronica scutellata* L.
7. *Veronica triphyllos* L.

LABIATAE.

8. *Salvia pratensis* L. ¹⁾

PRIMULACEAE.

9. *Anagallis tenella* L.

¹⁾ Door eene vergissing is deze plant, die het eerst door Munting en niet door Bruman gevonden is geworden, op blz. 363 onder de Labiatae onvermeld gebleven. Deze noot dient om de fout te herstellen.

Apetalae.**POLYGONACEAE.**

10. *Polygonum lapathifolium* L.

SALICACEAE.

11. *Salix aurita* L.

Gymnospermae.**CONIFERAE.**

12. *Pinus Picea* L.

Monocotyleae.**TYPHACEAE.**

13. *Typha latifolia* L.

CYPERACEAE.

14. *Carex Pseudocyperus* L.

Cryptogamae.**LYCOPODIACEAE.**

15. *Lycopodium clavatum* L.

LICHENES.

16. *Usnea barbata* Pr.

17. *Cladonia rangiferina* Hoffm.

18. *Cladonia pyxidata* Fr.

Neemt men aan dat Pelletier en Vorstius — gene met zijn »*Ranunculus flammeus aquaticus angustif. taraconis effigie*», deze met zijn »*Ranunculus flammeus latifolius*» — *Ranunculus Lingua* L. niet bedoeld kunnen hebben, omdat in de omschrijving des eersten het woord »angustifolius» wordt aangetroffen en de tweede den rondom Leiden

algemeenere *Ranunculus Flammula* L. niet vermeldt, zoodat er grond is voor het vermoeden, dat hij deze, en niet *R. Lingua* bedoeld hebbe, dan is *Bruman* als de ontdekker van laatstgenoemde plant op onzen Nederlandschen bodem te beschouwen. — In zijne opgave vindt men zoowel van *R. Lingua* als van *R. Flammula* gewag gemaakt, en beiden zeer juist gekarakteriseerd: gene als *Ranunculus aquaticus latifolius maximus*", deze als: »*Ranunculus flammula major et minor*". Nog in den tegenwoordigen tijd worden beide soorten om Zwolle aangetroffen.

Op grond der onderstelling, dat *Pelletier's* »*Pentaphyllum supinum tormentillae facie*» wellicht eerder op de algemeenere *Potentilla reptans* L. dan op de zeldzamere *Pot. supina* L. geslagen hebbe, zou men *Bruman* de eer kunnen geven, ook deze plant het eerst bij ons te hebben onderscheiden. Dit althans staat vast, dat hij zoowel van *Pot. Anserina* L. als van *Pot. reptans* L. gewag maakt, en dan nog daarenboven »*Pentapyllum repens tormentillae facie*» vermeldt.

Daar de namen, door *Bruman* gekozen om de door hem gevonden planten aan te duiden, niet altijd overeenstemmen met die, welke bij *Dodonaeus*, de *Lobel* en *Clusius* te vinden zijn, heb ik dien auteur slechts onder eenig voorbehoud als den eersten vinder durven vermelden van:

Batrachium trichophyllum Chaix.

Sagina nodosa E. M.

Stellaria Holostea L.

Cerastium arvense L.

Coronilla varia L.

Vicia Sepium L.

Orobis tuberosus L.

Corrigiola littoralis L.

Gnaphalium sylvaticum L.

Thrinicia hirta Roth.

Stachys palustris L.

Salix angustifolia L.

Lycopodium inundatum L.

Polystichum Thelypteris Roth.

In gekweekten staat of bij toeval opgeslagen, werden door Bruman gevonden: *Malva crispa* L., *Acer platanoides* L., *Pirus Malus* L. en *Ornus europaea* P. — Zijn »*Pulmonaria muscus*», hoewel volgens de afbeeldingen tot *Sticta pulmonaria* C. terug te brengen, houd ik toch eerder voor eene soort van *Peltigera*.

Opmerking verdient ten slotte, dat Bruman de eerste auteur is, die van eenige Korstmossen, en verder van eene *Chara* en eene *Ustilago* gewag maakt.